

октобар 2022 / број 70

10/2022





Србија - Златибор, водопад Гостиље



Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА ВРГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111



ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

ISSN 2560-3221

Година VI, број 70,
ОКТОБАР 2022.**Оснивач и издавач:**

ИНГ-ПРО

Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а**За оснивача и издавача:**

Горан Грцић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:

Др Маријана Жиравац Младеновић

Аутори чланака у овом броју су:

Мр Андријана Ивић, саветник за порезе и рачуноводство у редакцији часописа „Пословни саветник”;
 мр Жељко Албанезе;
 мр Јован Чанак;
 др Маријана Жиравац Младеновић, главни и одговорни уредник часописа „Пословни саветник”.

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Марго-арт, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
 тел: +381 11 2836 890
 факс: +381 11 2836 474
 имејл: urednik@ingpro.rs

СIP - Каталогизација у публикацији
 Народна библиотека Србије, Београд
 657

ПОСЛОВНИ саветник : часопис за рачуноводство, финансије и порезе / главни и одговорни уредник Маријана Жиравац Младеновић. - Год. 1, бр. 1 (јан. 2017) - . - Београд : ИНГ-ПРО, 2017- (Београд : Digital art). - 30 cm

Месечно. - Друго издање на другом медијуму:

Пословни саветник (Online) = ISSN 2560-3825

ISSN 2560-3221 = Пословни саветник
 COBISS.SR-ID 228469260

Часопис можете поручити телефоном:
 011/2836-820, 2836-821, 2836-822
 или имејлом: office@ingpro.rs

Уводна реч уредника

*Послужи се њером, ујаљачем или ма којим њредметњом, ујојћреди ја, за-
 њиим јојлади руком, и свечаним, мирним јокрејњом врајњи јамо одакле ја је
 узео, са слајким осећањем да је све на свејњу у реду, а уколико још није, да све
 с временом долази и да ће на крају јојћуно доћи на своје месјо. Чини му се
 да јо и јесјие у сјивари живој: да је све на своје месјо, све мирно и складно,
 разумно, корисно и јријатјно. Тако да је милина живејњи.*

Иво Андрић, „Знакови поред пута”

Марица је донела одлуку да више неће да се секира. Скувала је чај и од-
 нела га Милутину у радионицу да му саопшти добру вест. Милутин је про-
 вирио из канала и нежно погледао у Марицу, захвалан што му је донела чај
 – баш је добрано захладнило.

„Милутине, ја сам одлучила да више ни око чега у вези са послом нећу
 да се секирам!”

Милутинов поглед променио се у знак питања: „Јел’ ти то, Маро, већ пи-
 шеш новогодишњи списак за Деда Мраза?”

„Никакав списак не пишем, него сам донела велику одлуку!”

„Одлично, Марице, а шта те је понукало на то”, упитао је Милутин и у
 истом тренутку зажалио. Није ни важно шта је повод, важно је да се Марица
 више не секира.

„Зове ме малопре моја клијенткиња, предузетница која продаје робу он-
 лајн, преко инстаграм налога, и пита ме да ли може да отвори још један на-
 лог на том инстаграму, а да то региструје у АПР-у као додатну делатност и
 да именује пословођу за ту нову организациону јединицу.”

Милутин ћути.

„Еј, Милутине, јасно ли ти је колико су клијенти скренули од реалности.
 Какав црни инстаграм налог и регистрација у АПР-у? Онда сам јој прочи-
 тала из Закона о привредним друштвима шта је предузетник, а шта је место
 пословања. А она и даље мени каже да је њено место пословања инстаграм,
 и то на два налога.”

„Па шта се онда секираш, ти си своје урадила, а она нек иде, па нек реги-
 струје и место под облацима као место пословања”, чуди се Милутин.

„Е, зато сам одлучила да се више не нервирам, јер су људи све чуднији.
 Нек су живи и здрави, али само мимо мојих ушију. Јој, где је оно време када
 сам само лепо књижила документацију коју ми клијент донесе. Понекад по-
 пијемо заједно кафу и свако својим путем, својом бригом и својим послом.”

Милутин додаје: „Па ти, Марице, тако и сада можеш. Зна се шта је твој
 посао. Ни ја својим муштеријама, осим што га поправим, не перем и не по-
 лирам ауто, не уређујем нокте и не проричем судбину – има неко други ко се
 тиме бави и то му је струка.”

Устала је Марица са сточице и вратила се у канцеларију, замишљена и
 меланхолична.

Уз Маричина осећања под руку би ишле и речи Иве Андрића из збирке
 афористичких записа „Знакови поред пута”: „Прогоне ме мисли, бојазни и
 скрупуле о дужностима и обавезама које леже на мени а којима ја нисам до-
 растао и за које не налазим снаге, вештине ни времена. Живим стално под
 терором неизводљивих задатака и немилосрдно кратких рокова. Осећам се
 као небрижљив, сметен и несавестан човек, неверан себи и дужник целог
 света. Не разликујем истинске и оправдане обавезе од наметнутих или из-
 мишљених и уображених; неке од њих извршавам, друге почињем па напу-
 шам, треће остављам да застаре и потону у забораву; а све заједно ме муче,
 сметају при раду, једнако као у часовима одмора.”

др Маријана Жиравац Младеновић
 главни и одговорни уредник часописа „Пословни саветник”

АКТУЕЛНА ТЕМА

Минимална зарада за 2023. годину – минимална цена рада, обрачун осталих примања уз минималну зараду и минимална зарада као гранична исплата	6
Утврђивање минималне зараде у 2023. години.....	6
Обавеза обрачуна осталих примања уз минималну зараду	8
Контрола висине основних зарада код послодаваца у 2023. години.....	8
Минимална зарада као „гранична” исплата	10
Нова минимална цена рада примењује се на исплате од 1. јануара 2023. године	11
Уз повећање минималне цене рада – и мере за растерећење зарада	11

РАЧУНОВОДСТВО

Пословање угоститељских објеката за исхрану (ресторана)	12
1 Организација рачуноводства.....	15
2 Евиденције у угоститељским објектима.....	16
3 Евидентирање промета – прихода од угоститељских услуга	17
3.1 Фискализација промета.....	18
3.2 Услуге пружене дипломатским и конзуларним представништвима, међународним организацијама и њиховом особљу ..	21
3.3 Рачуноводствено евидентирање прихода од продаје услуга.....	21
4 Промет услуга за који угоститељ не наплаћује накнаду: гратис конзумација и исхрана запослених	23
4.1 Гратис конзумација као трошак репрезентације или рекламе и пропаганде.....	23
4.2 Пиће и исхрана запослених	25
5 Набавка пића и намирница за припрему хране	26
5.1 Гратис пиће које добављачи дају угоститељу	29
6 Евидентирање утрошка пића и намирница које се користе у припреми хране и напитака	30
6.1 Норматив и раздужење утрошених намирница и пића.....	31
6.2 Залихе готових производа на стању	33
7 Утврђивање расхода кала, растура, квара и лома, као и мањка и вишка материјала	33
8 Продаја оброка уз доставу купцу	38
9 Набавка основних средстава и инвентара	40
10 Упис у Регистар исплатилаца прихода по основу естрадних програма и порески третман ангажовања музичара.....	42
10.1 Ангажовање страних музичара.....	44
Обављање рентакар (енг. <i>rent-a-car</i>) делатности – правни аспект	47
1 Услови за обављање рентакар делатности	47
2 Заштита потрошача	52
3 Заштита података о личности према Закону о туризму.....	52
4 Овлашћења туристичког инспектора и казнене одредбе.....	53
Опорезивање и фискализација промета рентакар (енг. <i>rent-a-car</i>) услуга	55
1 Порез на додату вредност	55
1.1 Место промета рентакар услуге.....	55
1.2 Пружање услуге дипломатско-конзуларном представништву и међународној организацији	57
1.3 Посредовање при пружању рентакар услуге у иностранству	57
1.4 Промет возила	57
2 Порез на имовину.....	60
3 Фактурисање и фискализација промета услуга.....	61
3.1 Тренутак издавања фискалног рачуна <i>Промет Прогаја</i>	62

Рачуноводствено обухватање рентакара (енг. <i>rent-a-car</i>)	64
1 Набавка возила	64
1.1 Финансијски лизинг	65
1.2 Оперативни лизинг	67
2 Обрачун рачуноводствене и пореске амортизације	70
2.1 Обрачун рачуноводствене амортизације	70
2.2 Обрачун пореске амортизације	73
3 Признавање прихода од продаје услуга	75
3.1 Задуживање закупца за насталу штету на предмету закупа	76
4 Трошкови возила за изнајмљивање	77
Кратке теме из области фискализације кроз питања претплатника	80
Пренос фискалног уређаја у нови пословни простор	80
Уступање фискалног уређаја другом предузетнику након што је први предузетник престао са обављањем делатности	80
Избор начина плаћања приликом продаје на рате	81
Давање рекламног материјала и поклона мање вредности без накнаде	82
Угоститељске услуге пружене без накнаде (гратис)	82
Повраћај добара добављачу	83
Рачун за промет нижи од рачуна за аванс	84
Безбедносни елемент се користи само у конкретном пословном простору и не може да се преноси у други пословни простор	84
Документ <i>Којија Прогаја</i>	85
Систематски прегледи запослених и издавање рачуна	86
Промет извршен физичком лицу за који део накнаде рефундира општина	86
Коментар Уредбе о захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику	87

ПОРЕЗИ

Промет дуванских производа	90
1 Промет из угла Закона о дувану	91
1.1 Трговина на велико дуванским производима	91
1.2 Трговина на мало дуванским производима	93
1.3 Увоз дуванских производа	96
1.4 Извоз дуванских производа	98
1.5 Промет дуванских производа по посебном поступку	99
1.6 Регистри, евиденционе листе и евиденције	100
1.7 Посебни услови за промет дуванских производа	103
1.8 Надзор и казнене одредбе	104
2 Оглашавање дуванских производа	106
3 Промет из угла Закона о предметима опште употребе (промет електронских цигарета)	107
4 Акцизе на промет дуванских прерађевина и течности за пуњење електронских цигарета	109
4.1 Акцизне маркице и ослобођење од плаћања акцизе	112
4.2 Акциза на дуванске прерађевине	117
4.3 Акциза на течности за пуњење електронских цигарета	121
Карактеристике обрачуна камате за неплаћене и неблагоприятно плаћене јавне приходе и затезне камате	122
1 Камата за неплаћене и неблагоприятно плаћене јавне приходе	122

САДРЖАЈ

1.1 На које јавне приходе се обрачунава законска камата?	122
1.2 Стопе законске камате	123
1.3 Камата на порески дуг чија је наплата одложена	123
1.4 Основни елементи обрачуна законске камате	124
1.5 Дани за које се обрачунава законска камата	125
1.8 Право обвезника на камату за више плаћен јавни приход	126
2 Затезна камата	127
2.1 Обрачун затезне камате за износ дуга у динарима	129
2.2 Обрачун затезне камате за износ дуга у иностраној валути	131
2.3 Обрачун затезне камате у случају када је уговором предвиђена валутна клаузула	131
2.4 Затезна камата на накнаду штете за незаконит престанак радног односа	133

ЗАРАДЕ

Подношење пореске пријаве ППП-ПД по службеној дужности од стране Пореске управе	134
1 Када се подноси пореска пријава по службеној дужности	134
1.1 На бази којих података Пореска управа саставља пореску пријаву по службеној дужности	135
1.2 Поступање Пореске управе након подношења ППП-ПД по службеној дужности	135
2 Поступања послодаваца после подношења пореске пријаве ППП-ПД од стране Пореске управе	136
2.1 Прва могућност: признаје се пореска пријава Пореске управе	137
2.2 Друга могућност: потребно је подношење измењене пореске пријаве	137
2.3 Трећа могућност: подношење обрасца ЗИГ	141
Карактеристике обрачуна и порески третман накнаде за одвојени живот запосленог од породице	142
1 Регулатива накнаде за одвојени живот	142
1.1 Примена Закону о раду	142
1.2 Примена Уредбе за државне службенике	143
1.3 Шта може да се препоручи послодавцима на које се не примењује Уредба (у приватном и јавном сектору)	145
2 Висина накнаде за одвојени живот од породице	145
3 Порески третман накнаде за одвојени живот	146
3.1 Порески третман накнаде трошкова за одвојени живот у приватном сектору	146
3.2 Порески третман накнаде трошкова за одвојени живот државним службеницима и намештеницима	146
4 Укупна исплата по основу одвојеног живота од породице	147
Исплате и порески третман примања која ученици и студенти остварују као материјално и финансијско обезбеђење у дуалном образовању	148
1 Материјално обезбеђење ученика и студената	148
2 Финансијско обезбеђење ученика и студената	149
3 Порески третман накнаде које остварују ученици и студенти док обављају учење кроз рад	150
3.1 Плаћање пореза на доходак	150
3.2 Плаћање доприноса за социјално осигурање	150
4 Обрачун новчане накнаде ученику/студенту	151
Недоумице везане за примену олакшица за запошљавање кроз питања претплатника	152
1 Олакшица из члана 21в ЗПДГ	152
Бивша предузетница заснива радни однос код послодавца који се сматра повезаним лицем	152
Заснивање радног односа са лицем које је било запослено код истог послодавца у неком ранијем периоду	153
Право на рефундацију дела пореза и доприноса по основу исплаћене накнаде зараде на терет послодавца	153
2 Олакшица из члана 21ж ЗПДГ	153
Квалификовани новозапослени – коришћење олакшице до 2025. године	153
Послодавац који има више од тридесеторо запослених	154

3 Олакшица из члана 21з ЗПДГ	155
Запошљавање лица за које је други послодавац користио средства од НСЗ по основу стручне праксе.....	155
Лице које је статус предузетника стекло након 28. 2. 2022. године	155
Пренос стеченог статуса код новог послодавца	156
Радни однос са непуним радним временом	156
Запошљавање лица које је у 2021. години обављало повремено-привремене послове преко омладинске задруге	157
4 Пореска олакшица за осниваче друштва које обавља иновациону делатност	157
Кратке теме из области зарада и других примања кроз питања претплатника.....	158
1 Опорезивање прихода нерезидентних физичких лица.....	158
Ангажовање физичког лица резидента Русије по уговору ван радног односа	158
Приход од професионалних делатности (предавање) које нерезидентно физичко лице остварује у Србији	159
Пријава на ЦРОСО странца са којим послодавац заснива радни однос	160
2 Зараде, накнаде зарада и накнаде трошкова	161
Истовремена исплата зарада свим запосленима	161
Исплата накнаде трошкова превоза за више месеци одједном	161
Службени пут који пада у недељу	161
Извршење на накнади зараде за боловање	162
Ретроактивно утврђивање боловања	162
Боловање запосленог који ради са непуним радним временом код два послодавца	163

СТАТИСТИКА

Календар пореских и других обавеза за октобар 2022. године.....	165
Актуелни статистички подаци на дан 26. 9. 2022. године	170
1 Просечна месечна зарада по запосленом	170
2 Доприноси за социјално осигурање.....	170
2.1 Стопе доприноса	170
2.2 Најнижа месечна основица за обрачун доприноса	170
2.3 Највиша основица за обрачун доприноса.....	170
3 Минимална зарада	170
4 Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом.....	170
5 Индекс потрошачких цена	170
6 Законске камате	171
6.1 Годишња камата за неблаговремено плаћене јавне приходе	171
6.2 Годишња законска затезна камата	171
7 Накнаде трошкова и друга примања запослених	171
Ревалоризација отплатних рата по основу уговора о откупу стана под 30. 6. 2022. године	175

ПС

ИНГ-ПРО



Минимална зарада за 2023. годину – минимална цена рада, обрачун осталих примања уз минималну зараду и минимална зарада као гранична исплата

Према одредбама члана 112. Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2015, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – УС, 113/2017 и 95/2018 – др. Пропис – даље: Закон) минимална цена рада утврђује се одлуком социјално-економског савета основаног за територију Републике Србије (даље: Социјално-економски савет). При утврђивању минималне цене рада полази се нарочито од: егзистенцијалних и социјалних потреба запосленог и његове породице, изражених кроз вредност минималне потрошачке корпе, кретања стопе запослености на тржишту рада, стопе раста бруто домаћег производа, кретања потрошачких цена, кретања продуктивности и кретања просечне зараде у Републици. Минимална цена рада утврђује се по радном часу без пореза и доприноса за календарску годину, и то најкасније до 15. септембра текуће године, а примењује се од 1. јануара наредне године. Минимална цена рада не може да се утврди у нижем износу од минималне цене рада утврђене за претходну годину.

С обзиром на то да чланови Социјално-економског савета Републике Србије нису успели да усагласе ставове у вези са висином нове минималне цене рада за 2023. годину, одлуку о висини минималне цене рада за 2023. годину донела је Влада са позивом на став 2. члана 112. Закона, у ком је прописано да, ако Социјално-економски савет не донесе одлуку у року од петнаест дана од дана почетка преговора, одлуку о висини минималне цене рада доноси Влада Републике Србије.

Конкретно, према **Одлуци о висини минималне цене рада за период јануар–децембар 2023. године** („Сл. гласник РС” 105/2022 од 14. 9. 2022. године), **минимална цена рада, без пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање, за период јануар–децембар 2023. године износи 230,00 динара („нето”) по радном часу**. То је повећање од 14,3% у односу на минималну цену рада од 201,22 динара по радном часу, која важи за 2022. годину. Номинално, то повећање изно-

си просечно око 5.000 динара нето на месечном нивоу у односу на 2022. годину.

У току преговора синдикати су тражили да минимална нето зарада буде у нивоу минималне потрошачке корпе (која, на пример, према последњем податку за јун 2022. године износи 44.346 динара). Влада није прихватила тај предлог, већ је утврдила износ од 40.020 динара просечно месечно на бази 174 часа рада у 2023. години, уз образложење да је тако утврђена минимална цена рада заснована на последњим расположивим макроекономским подацима и пројекцијама за наредни период, као и да је усвајање минималне зараде од просечно 40.020 динара за 2023. годину резултат успостављене равнотеже између захтева послодаваца и синдиката, што подразумева даље очување животног стандарда грађана, али и запослености радника који примају најниже зараде.

Влада је такође нагласила да укупан трошак повећања минималних зарада износи око 41 милијарду динара, као и да ће већи део тих трошкова сносити Влада јер ће неопорезиви део зараде бити увећан са 19.300 на 21.712 динара, док ће за један процентни поен бити умањени доприноси за ПИО на терет послодавца.

Утврђивање минималне зараде у 2023. години

Речено је да је Влада донела одлуку о минималној цени рада за 2023. годину, међутим, Закон гарантује запосленом право на минималну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду. Наиме, према ставу 2. члана 111. Закона минимална зарада одређује се на основу:

- минималне цене рада, утврђене у складу са законом,
- времена проведеног на раду и

одлуке о минималној цени рада која важи за месец у којем се врши исплата. Запослени који прима минималну зараду има право на увећану зараду из члана 108. овог закона, на накнаду трошкова и друга примања која се сматрају зарадом у складу са законом. Имајући у виду наведено, запослени има право на основну зараду за стандардни учинак и време проведено на раду најмање у висини минималне зараде утврђене у складу са Законом о раду.

■ Чланом 114. став 1. Закона о раду утврђено је да запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци, у складу са општим актом и уговором о раду, за време одсуствовања са рада на дан празника који је нерадни дан, годишњег одмора, плаћеног одсуства, војне вежбе и одазивања на позив државног органа.

■ Чланом 115. Закона о раду утврђено је да запослени има право на накнаду зараде за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад до тридесет дана, најмање у висини 65% просечне зараде у претходних дванаест месеци пре месеца у којем је наступила спреченост за рад, ако је спреченост за рад проузрокована болешћу или повредом ван рада, односно 100% ако је спреченост за рад проузрокована повредом на раду или професионалном болешћу, с тим да не може бити нижа од минималне зараде утврђене у складу са овим законом ако законом није другачије одређено.

■ Према томе, како је у конкретном случају донета Одлука о увођењу минималне зараде код Послодавца, то је обавеза Послодавца да зараду запосленом исплати у висини прописаној чланом 111. Закона о раду. Међутим, како је основ за обрачун накнаде зараде, зарада за ефективне часове рада, мишљења смо да, запослени има право на накнаду зараде по основу одсуствовања са рада на дан празника који је нерадни дан, годишњег одмора, плаћеног одсуства, војне вежбе и одазивања на позив државног органа, као и на накнаду зараде за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад до тридесет дана у висини просечне зараде у претходних дванаест месеци, у складу са општим актом и уговором о раду, односно у висини која не може бити нижа од минималне зараде.”

Нова минимална цена рада примењује се на исплате од 1. јануара 2023. године

Послодавце треба подсетити на то да се нова минимална цена рада од 230,00 динара

примењује календарски од 1. јануара 2023. године, без обзира на то за који се претходни месец спроводи исплата минималних зарада.

Дакле, ако у јануару 2023. године исплаћује минималну зараду за децембар 2022. године, послодавац ће исплатити важећу минималну нето цену рада по часу рада у висини од 230,00 динара и обрачунати број часова за месец за који врши исплату, што значи за децембар. Исто тако, ако у јануару 2023. године исплаћује минималну зараду за новембар 2022. године, или за било који претходни месец у 2022. или чак некој претходној години, послодавац ће исплатити важећу минималну нето цену рада за 2023. годину од 230,00 динара по часу рада и обрачунати број часова за месец за који врши исплату. При томе имамо у виду одредбу члана 111. став 5. Закона, према којој је послодавац дужан да минималну зараду исплати запосленом у висини која се одређује на основу одлуке о минималној цени рада која важи за месец у ком се врши исплата. Наравно, наведено указује на то да је за послодавце који у 2022. години исплаћују минималне зараде добро да, колико могу, заостале исплате регулишу у току 2022. године – до 31. децембра по минималној цени рада од 201,22 динара, иначе ће све те заостале исплате из 2022. године морати да обрачунавају по 14,3% вишој минималној цени рада у 2023. години.

Уз повећање минималне цене рада – и мере за растерећење зарада

Чланови Социјално-економског савета Републике Србије нису успели да се усагласе по питању процента повећања минималне цене рада, али су зато договорене две друге мере корисне за послодавце. Наиме, најављено је:

- 1) повећање неопорезивог износа зараде са 19.300,00 динара на 21.712 динара и
- 2) смањење доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на терет послодавца за један процентни поен – са садашњих 11% на 10%.

Према нашим прорачунима, када обрачун полази од нето зараде, на нето зараду од 70.000 динара повећање неопорезивог дела зараде и смањење доприноса доноси послодавцу уштеду од око 1.370 динара.

ПС

Пословање угоститељских објеката за исхрану (ресторана)

Увод

Обављање угоститељске делатности регулисано је Законом о угоститељству („Сл. гласник РС” бр. 17/2019 – даље: **Закон**). У складу са чланом 2. Закона угоститељска делатност представља пружање услуга смештаја, **припремање и услуживање хране, пића и напитака, као и припремање и достављање хране корисницима за потрошњу на другом месту.**

Правилником о условима и начину обављања угоститељске делатности, начину пружања угоститељских услуга, разврставању угоститељских објеката и минимално техничким условима за уређење и опремање угоститељских објеката („Сл. гласник РС” бр. 48/2012 и 58/2016 – даље: **Правилник**) додатно су прописани услови и начин обављања угоститељске делатности, начин пружања угоститељских услуга, разврставање угоститељских објеката, минимални технички услови за уређење и опремање угоститељских објеката у зависности од начина услуживања и врсте услуга које се претежно пружају у угоститељском објекту и ван угоститељског објекта, у покретном објекту, у домаћој радиности и у сеоском туристичком домаћинству.

У складу са чланом 17. Закона, према врсти угоститељских услуга које се у објекту пружају, угоститељски објекти могу да буду:

- 1) угоститељски објекат за смештај;
- 2) **угоститељски објекат за исхрану, пиће и напите.**

У угоститељском објекту за исхрану, пиће и напите припремају се и услужују топла и хладна јела и напите, таче и служе алкохолна и безалкохолна пића. Врсте угоститељског објекта за исхрану, пиће и напите су ресторан, таверна, кафана, бар, пицерија, грил, печењара, пивница, коноба, чарда, крчма, гостионица, кафе-посластикарница, бифе, бистро, палачинкарница, објекат брзе хране, кетеринг објекат, паб, кафе и други објекти.

Чланом 3. Правилника додатно је прецизирано да услуге исхране и пића могу да се пружају на следеће начине:

- 1) услуживањем у просторији и услуживањем на отвореном простору;
- 2) услуживањем на угоститељски начин и услуживањем преко пулта или шалтера;
- 3) самоуслуживањем.

Услуживање на угоститељски начин подразумева услуживање које се врши у посућу, са прибором за јело, док се храна и пиће најчешће конзумирају за столом.

У члановима 15–19. Правилника дефинисане су поједине врсте угоститељских објеката за исхрану, пиће и напите:

■ Ресторан је угоститељски објекат у ком се припрема и за столом услужује велики избор топлих и хладних јела, посластица, пића и напитака. Поред јела домаће кухиње, у ресторану се припремају и услужују јела интернационалне кухиње, односно јела која су по називу, врсти намирница од којих се припремају и начину припремања општепозната у свету. За свако конзумно место у просторији за услуживање ресторана мора да буде обезбеђена површина од најмање 1,50 m². У понуди ресторана мора да постоји најмање један мени са три следа јела. Специјализовани ресторан (ресторан домаће кухиње, кинески, италијански, вегетаријански, рибљи, ловачки и др.) представља подврсту ресторана у ком се припремају и услужују посебне врсте јела, која у понуди јела има претежно посебне врсте јела према специјализацији ресторана. Ресторан са самопослуживањем, односно експрес ресторан је угоститељски објекат у ком се припремају и услужују унапред припремљена топла и хладна јела, пића и напите, при чему се услуге исхране и пића пружају самопослуживањем или по принципу самоизбора и самопослуживања унапред припремљених топлих и хладних јела која су изложена у топлим и хладним витринама, као и пића и напитака.

■ Кафана (гостионица, крчма, коноба, механа, чарда, таверна и сл.) представља угоститељски објекат у ком се припремају и услужују пића, напите, претежно једноставна јела (све врсте доручака, сухомеснати производи, кувана јела, специјалитети од меса) и једноставне посластице.

ПДВ-а укључује, осим уговорене накнаде, и обрачунати порез по одбитку.

Имајући у виду да је, у складу са чл. 2. ст. 1. Закона о спољнотрговинском пословању, спољнотрговински промет између домаћих и страних лица онај који се обавља на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима, мишљења смо да се ангажовање страних музичара може сматрати спољнотрговинским прометом. Наиме, у складу са Мишљењем Министарства финансија бр. 011-00-00541/2013-16 од 21. 1. 2014. године, Законом о спољнотрговинском пословању није дата дефиниција појма места пружања услуге у спољнотрговинском промету, нити се место пружања услуге дефинише као битан критеријум за одређивање самог појма спољнотрговинског промета услуге:

„Чланом 3. став 2. тачка 1) Закона о девизном пословању (‘Сл. гласник РС’ бр. 62/06, 31/11 и 119/12, у даљем тексту: Закон) прописано је да плаћања и преноси по основу текућих послова, у смислу овог закона, обухватају, између осталог, и плаћања која се врше по основу спољнотрговинских послова и по другим текућим пословима са иностранством, у смислу закона који уређује спољнотрговинско пословање.

Чланом 2. Закона о спољнотрговинском пословању (‘Сл. гласник РС’ бр. 36/09, 36/11 и 88/11) спољнотрговински промет дефинисан је као промет који се обавља између домаћих и страних лица на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима.

Чланом 27. овог закона прописано је да се спољнотрговински промет услуга обавља у складу са законом, међународним споразумима и преузетим обавезама Републике Србије, као и да је пружање услуга домаћег лица у другој држави или царинској територији слободно, док страна лица на територији Републике Србије пружају услуге у складу са прописима који уређују пружање појединих врста услуга.

У одговору на питање, постављено у допису, да ли резидент услугу, предвиђену уговором закљученим са нерезидентом, може наплатити у страниј валути, иако се иста извршава у Републици Србији, Министарство финансија указује на то да Законом о спољнотрговинском пословању није дата дефи-

ниција појма места пружања услуге у спољнотрговинском промету, **нити се место пружања услуге дефинише као битан критеријум за одређивање самог појма спољнотрговинског промета услуге.**

Самим тим, **уколико је спољнотрговински промет услуге одредбама овог закона дефинисан као промет који се обавља између домаћих и страних лица на основу уговора закључених у складу са домаћим прописима и међународним уговорима, у том смислу би требало тумачити и раније наведену одредбу члана 3. став 2. тачка 1) Закона о плаћањима и преносима по основу текућих послова, који обухватају, између осталог, и плаћања која се врше по основу спољнотрговинских послова и по другим текућим пословима са иностранством, у смислу закона који уређује спољнотрговинско пословање.**

Чланом 3. Закона о девизном пословању („Сл. гласник РС” бр. 62/2006, 31/2011, 93/2012 – други закон, 119/2012, 139/2014 и 30/2018) дефинисано је да се плаћање, наплаћивање и пренос по текућим пословима између резидената и нерезидената врше слободно, у складу са тим законом. Плаћања и преноси по основу текућих послова обухватају, без ограничења, између осталог и плаћања по основу спољнотрговинских послова и по другим текућим пословима са иностранством у смислу закона који уређује спољнотрговинско пословање.

С обзиром на то да се конкретан посао сматра спољнотрговинским послом, плаћање по том послу, као текућем послу у смислу члана 3. Закона о девизном пословању, може да се изврши у девизама. Шифра плаћања која може да се користи је 765 – *Услуге из области културе*, која, у складу са Упутством за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством, обухвата:

- услуге музеја, библиотека, позоришта и оркестара,
- чланарине културним организацијама,
- организовање модних ревија,
- услуге културних центара при амбасадама,
- **накнаде хонорара глумаца, продуцената, уметника, музичара и новинара,**
- друге услуге из области културе.

Осим свега тога, она укључује и рефундацију трошкова.

Обављање рентакар (енг. *rent-a-car*) делатности – правни аспект

Рентакар делатност спада у сектор Н Уредбе о Класификацији делатности („Сл. гласник РС” бр. 54/2010), под шифру 77.11 – *Изнајмљивање и лизинг аутомобила и лаких моторних возила*, која обухвата изнајмљивање и лизинг путничких возила или других лаких моторних возила без возача (носивости до 3,5 t).

Управо у чињеници да се ради о изнајмљивању возила без возача и јесте разлика између рентакар делатности и лимо-сервиса (јавни превоз који се обавља путничким возилом које је изнајмљено са услугом возача), који је уређен Законом о превозу путника у друмском саобраћају („Сл. гласник РС” бр. 68/2015, 41/2018, 44/2018, 83/2018, 31/2019 и 9/2020).

Привредни субјекти који се баве рентакаром своју делатност обављају тако што возила која су у њиховом власништву или узета на лизинг изнајмљују клијентима уз накнаду, при чему пре свега морају да испуне услове прописане:

- Законом о туризму („Сл. гласник РС” бр. 17/2019 – даље: ЗоТ),
- Законом о безбедности саобраћаја на путевима („Сл. гласник РС” бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011... 87/2018, 23/2019 и 128/2020) и
- Законом о заштити потрошача („Сл. гласник РС” бр. 88/2021 – даље: ЗЗП).

Модалитети пружања услуге су различити – може да се дозволи кориснику да возило врати на различиту локацију (у земљи и иностранству) од оне са које је возило преузето, омогућена је резервација возила путем интернета, домаће рентакар агенције могу да посредују при уговарању услуге код својих партнера у иностранству и сл. Уз изнајмљивање возила, рентакар агенције обично нуде и осигурање, ГПС навигацију, седишта за децу и сл.

1 Услови за обављање рентакар делатности

Рентакар услуга представља изнајмљивање моторног возила А и Б категорије без возача, при чему

ту делатност може да обавља **привредно друштво, друго правно лице или предузетник**, ако су **регистровани** у одговарајућем регистру (Регистру туризма). Ако је обавља удружење, дужно је да ту делатност упише у одговарајући регистар. Предузетник не може да обавља рентакар делатност у периоду прекида обављања делатности нити може да отпочне обављање делатности пре датума назначеног као почетак обављања делатности, који је наведен у решењу Агенције за привредне регистре (чл. 104. ЗоТ).

Ако је намера да се рентакар делатност обавља **у седишту, али не као претежна делатност**, пружалац услуге дужан је да за ту делатност региструје **огранак, односно издвојено место**, који се региструје у одговарајућем регистру (дакле, могуће је да привредни субјект обавља рентакар делатност иако је регистровао неку сасвим другу, уз обавезу оснивања огранка). Такође, ако се делатност обавља у простору **ван седишта**, постоји обавеза да се у сваком простору, односно месту пословања региструје **огранак, односно издвојено место**, који се региструје у одговарајућем регистру. У Регистру туризма евидентира се огранак, односно издвојено место привредног друштва, другог правног лица или предузетника који се региструју или евидентирају у Регистру туризма. Подсећамо на то да, у складу са чл. 567. Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС” бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014... 95/2018, 91/2019 и 109/2021), огранак привредног друштва представља издвојени организациони део привредног друштва на територији Републике Србије преко ког друштво обавља делатност у складу са законом. Огранак нема својство правног лица, а у правном промету иступа у име и за рачун привредног друштва.

Услови који се односе на возило су да:

- моторно возило **не може да буде старије од пет година, рачунајући од дана прве регистрације;**
- привредни субјекти морају да имају **најмање пет регистрованих моторних возила Б категорије;**
- на моторном возилу мора **видно да се истакне ознака „рентџакар”**.

2) ако поступи супротно чл. 104. ст. 3. поменутог закона – забрана обављања делатности у периоду прекида обављања делатности;

3) ако поступи супротно чл. 104. ст. 4. истог закона – отпочињање обављања делатности пре датума назначеног као почетак обављања делатности, који је наведен у решењу Агенције за привредне регистре.

Чланом 126. ЗоТ предвиђено је да ће се новчаном казном од 150.000 до 500.000 динара казнити за прекршај правно лице ако:

1) не утврди опште услове пословања;

2) у сваком простору, односно месту пословања кориснику услуге не учини доступним опште услове пословања;

3) не придржава се истакнутих, односно објављених општих услова пословања;

4) за свако изнајмљено возило или пружену услугу не изда потврду, односно не закључи уговор;

5) у сваком простору, односно месту пословања не истакне цене услуга које пружа;

6) не придржава се истакнутих цена;

7) не води евиденцију моторних возила;

8) не води евиденцију пружених услуга;

9) поступи супротно одредбама чл. 108. ст. 1. наведеног закона (садржина општих услова пословања);

10) поступи супротно одредбама чл. 108. ст. 2. истог закона (садржина потврде, односно уговора о пружању услуге);

11) поступи супротно одредбама чл. 108. ст. 3, 4. и 5. тог закона (језик општих услова, потврде, односно уговора о пружању услуге);

12) евиденција моторних возила не садржи све прописане податке;

13) евиденција пружених услуга не садржи све прописане податке;

14) поступи супротно одредбама чл. 110. ст. 3. тог закона (не води евиденције на дневном нивоу, по начелима уредности и тачности, на начин који не дозвољава брисање унетих података, којим се омогућава увид у податке по хронолошком реду);

15) поступи супротно одредбама чл. 111. истог закона (обавеза уручења општих услова пословања, потврде, односно уговора, пријем и поступање по рекламацији);

16) не поступи по решењу инспектора (чл. 122. и 123).

За прекршај из ст. 1. поменутог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 30.000 до 60.000 динара, а предузетник новча-

ном казном од 100.000 до 350.000 динара. Такође, чл. 127. ЗоТ предвиђене су новчане казне од 100.000 до 250.000 динара за прекршај правног лица ако:

1) сваку промену регистрованог податка о седишту и огранку, односно издвојеном месту не пријави одговарајућем регистру у року од седам дана;

2) у периоду од две године не чува сву прописану документацију;

3) кориснику услуге не омогући подношење рекламације;

4) делатност не обавља са пажњом доброг привредника;

5) путнику не да информацију о условима и цени осигурања;

6) од путника наплати износ премије осигурања увећан за износ провизије;

7) моторно возило из чл. 103. тог закона старије је од пет година, рачунајући од дана прве регистрације;

8) нема најмање пет регистрованих моторних возила Б категорије;

9) не евидентира се у Регистру туризма;

10) поступи супротно одредбама чл. 107. ст. 2. истог закона (пружалац услуге који није регистрован у Агенцији за привредне регистре промену регистрованог податка не пријави и Регистру туризма).

За прекршај из става 1. наведеног члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 20.000 до 40.000 динара, а предузетник новчаном казном од 80.000 до 200.000 динара. Новчаном казном од 150.000 до 350.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако приликом обављања делатности није регистровано у одговарајућем регистру (чл. 128. ст. 1. т. 1) ЗоТ). Новчаном казном у износу од 30.000 динара казниће се за прекршај правно лице (чл. 131. ЗоТ) ако:

1) на улазу у седиште видно не истакне пословно име и матични број, а на улазу у огранак, односно издвојено место пословно име, седиште, матични број и назив или ознаку огранка, односно издвојеног места;

2) на улазу видно не истакне радно време и не придржава га се при пословању;

3) на моторном возилу видно не истакне ознаку „*рентџакар*”.

За прекршај из става 1. истог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном у износу од 6.000 динара, а предузетник новчаном казном у износу од 20.000 динара.

Опорезивање и фискализација промета рентакар (енг. *rent-a-car*) услуга

1 Порез на додату вредност

1.1 Место промета рентакар услуге

Место промета услуге изнајмљивања возила зависи од тога да ли се возило изнајмљује на краћи период или не, и да ли се услуга пружа пореском обвезнику или не. Краћим временским периодом сматра се непрекидни временски период који није дужи од тридесет дана, а ако се ради о пловилима – од деведесет дана.

Према чл. 12. ст. 2. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС” бр. 84/2004, 86/2004, 61/2005... 72/2019, 8/2020 и 153/2020 – даље: ЗПДВ), када услугу пружа лице које је обвезник ПДВ-а у складу са наведеним законом, пореским обвезником којем се пружа услуга сматрају се:

- 1) свако лице које обавља делатност као трајну активност, без обзира на циљ обављања те делатности;
- 2) правна лица, државни органи, органи територијалне аутономије и локалне самоуправе са седиштем у Републици;
- 3) страна правна лица, државни органи, органи територијалне аутономије и локалне самоуправе регистровани за плаћање пореза на потрошњу у држави у којој имају седиште.

Ако се услуга изнајмљивања возила пружа на **дуже време** (дуже од тридесет дана) **пореском обвезнику**, местом промета услуга, у складу са чл. 12. ст. 4. ЗПДВ, сматра се **место у ком прималац услуга има седиште** или сталну пословну јединицу, ако се промет услуга врши сталној пословној јединици која се не налази у месту у ком прималац услуга има седиште, односно место у ком прималац услуга има пребивалиште или боравиште. Сходно чл. 12. ст. 6. т. 6) ЗПДВ местом промета услуга изнајмљивања превозних средстава на **дуже време**, које су пружене **лицу које није порески обвезник**, сматра се **место у ком то лице има седиште, пребивалиште или боравиште**. Ако пребивалиште и боравиште примаоца услуге нису у истом месту, место промета услуге одређује се према месту боравишта. Наведено значи да, ако се превозно средство изнајмљује

на нпр. три месеца лицу са територије Републике Србије (било правном било физичком), услуга је опорезива ПДВ-ом, али ако је прималац услуге лице из иностранства, услуга није предмет ПДВ-а у Републици Србији.

Како се одређује место промета у случају да се возило на дужи временски период изнајмљује представништву страног привредног друштва у Републици Србији? Наиме, према чл. 574. Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС” бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 и 109/2021), представништво страног привредног друштва је његов издвојени организациони део који може да обавља претходне и припремне радње у циљу закључења правног посла тог друштва. Представништво нема својство правног лица. Оно може да закључује само правне послове везане за своје текуће пословање. Страно привредно друштво одговара за обавезе према трећим лицима које настану при пословању његовог представништва. Одговор је дало и Министарство финансија у Мишљењу бр. 11-00-321/2017-04 од 12. 5. 2017. године:

У складу са Законом, страном привредно друштво које обавља делатности као трајну активност, између осталих лица, сматра се пореским обвезником из члана 12. Закона, а његов издвојени организациони део, образован као представништво, сталном пословном јединицом у смислу члана 12. Закона. У вези са наведеним, а у случају када за одређивање места промета услуга нису прописани изузеци од примене начела прописаног чланом 12. став 4. Закона, већ се место промета услуга одређује у складу са тим начелом, према којем се местом промета услуга који се врши пореском обвезнику сматра место у којем прималац услуга има седиште или сталну пословну јединицу ако се промет услуга врши сталној пословној јединици која се не налази у месту у којем прималац услуга има седиште, односно место у којем прималац услуга има пребивалиште или боравиште, место промета тих услуга пружених представништву страног привредног друштва одређује се према месту (адреси) представништва.

клијент вирмански уплатио услугу, а агенција није добила евидентiranу уплату на банковном рачуну истог тог дана, дужна је да следећег радног дана изда фискални рачун *Аванс Продаја* који обавезно садржи датум уплате аванса.

При издавању авансног фискалног рачуна поступа се у складу са инструкцијама из Техничког упутства за административни и технички преглед функционалности ЕСИР-а или Л-ПФР-а. У поље „Количина” уноси се увек 1. Када је у питању поље „Назив артикла”, ситуација је једноставна ако је у питању агенција која није у систему ПДВ-а – уноси ознаку „13: Аванс (А)”, као и ако је у питању агенција у систему ПДВ-а, а у питању је услуга која је у потпуности опорезива ПДВ-ом у Републици Србији – уноси се ознака „10: Аванс (Ђ)”, или је ослобођена ПДВ-а – уноси се ознака „12: Аванс (Г)”.

Међутим, како поступити ако се ради о услузи која је делимично опорезива ПДВ-ом, а делимично не, што је управо случај када се возило изнајмљује на краће време и користи и у иностранству, где се најчешће тада и оставља. Према нашем мишљењу, ако је комплетна услуга плаћена авансно, потребно је одредити део аванса који се односи на део услуге у Републици Србији, који ће се евидентирати са ознаком „10: Аванс (Ђ)”, и део који се односи на услугу у иностранству, који ће се евидентирати са ознаком „12: Аванс (Г)”. Ако је само део услуге наплаћен авансно, најпрактичније је наплатити авансно део услуге који се односи на промет у Републици Србији и онда тај аванс евидентирати са ознаком „10: Аванс (Ђ)”.

Свакако, у случају да се уочи грешка у рачуну након издавања рачуна *Аванс Продаја*, тај рачун ће се поништити тако што ће се издати рачун *Аванс Рефундација* на начин објашњен у Техничком упутству за административни и технички преглед функционалности ЕСИР-а или Л-ПФР-а, а затим ће се издати исправан рачун *Аванс Продаја*.

У складу са чл. 15. ст. 1. т. 1) ЗПДВ услуга се сматра пруженом на дан када је завршено појединачно пружање услуге. Дакле, у **тренутку завршетка пружања рентакар услуге**, што је тренутак када је возило враћено агенцији, сматра се да је настао промет, па се **издаје фискални рачун Промет Продаја**. Ако је возило враћено партнеру рентакар

агенције у иностранству, исти обавештава агенцију у којој је возило преузето и она у том тренутку промет евидентира преко фискалног уређаја, издаје фискални рачун *Промет Продаја* и исти шаље клијенту на претходно договорени начин. Ако је претходно издат рачун *Аванс Продаја*, онда се прво формира рачун *Аванс Рефундација*, који као референтни број има број рачуна *Аванс Продаја*, док коначни рачун *Промет Продаја* као референтни број има број рачуна *Аванс Рефундација* (у поље за рекламу обавезно се уноси број и датум последњег рачуна *Аванс Продаја*).

Фискални рачун се шаље електронским путем уколико је клијент претходно дао сагласност. Ако не, доставља се у папирном облику.

Наиме, у складу са чл. 13. ст. 1. и 2. Правилника о врстама фискалних рачуна, типовима трансакција, начинима плаћања, позивању на број другог документа и појединостима осталих елемената фискалног рачуна („Сл. гласник РС” бр. 31/2021, 99/2021, 10/2022, 49/2022, 50/2022 и 57/2022), обвезник фискализације преко електронског фискалног уређаја издаје фискални рачун купцу добара, односно кориснику услуга у штампаној форми, која омогућава проверу фискалног рачуна, у складу са чл. 10. ст. 1. Закона о фискализацији. Обвезник фискализације може да достави фискални рачун електронским путем искључиво уз сагласност купца добара, односно корисника услуге.

Када је промет добара и услуга ослобођен плаћања ПДВ-а у складу са чл. 24. ЗПДВ (изнајмљивање возила дипломатско-конзуларним представништвима, међународним организацијама и њиховом особљу), фискални рачун је могуће издати са стопом пореза 0 – артиклима се додељује стопа Г. У случају промета дипломатско-конзуларном представништву (ДКП) и међународним организацијама (МО), у фискални рачун уноси се ПИБ (поље „BuyerId” 10: ПИБ) када је купац ДКП или МО за службене потребе (СНПДВ), као и број обрасца СНПДВ. За куповину за личне потребе (ЛНПДВ) представника уноси се ИД дипломатске личне карте (поље „BuyerId” 31: број дипломатске легитимације / ЛК) и број обрасца ЛНПДВ. Бројеви образаца СНПДВ и ЛНПДВ уносе се у опционо поље купца, и то 20: број СНПДВ или 21: број ЛНПДВ.

ПС

Рачуноводствено обухватање рентакара (енг. *rent-a-car*)

За рентакар, као услужну делатност, нису карактеристични неки специфични пословни догађаји из угла рачуноводственог обухватања. У овом тексту подсећамо на:

- модалитете набавке возила и рачуноводствено обухватање стицања возила;
- обрачун рачуноводствене и пореске амортизације;
- признавање прихода од пружених услуга;
- евидентирање трошкова насталих у вези са изнајмљивањем возила.

1 Набавка возила

Возила која се набављају за потребе изнајмљивања рачуноводствено се евидентирају као дугорочна материјална имовина, у складу са:

- члановима 17–19. Правилника о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивања позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица („Сл. гласник РС” бр. 89/2020 – даље: Правилник за микро и друга правна лица), односно
- одељком 17 МСФИ за МСП – *Некрећнине, њо-сиројења и ојрема*; односно
- МРС 16 – *Некрећнине, њо-сиројења и ојрема*.

Возила се почетно одмеравају по набавној вредности, која обухвата:

- 1) фактурну цену, укључујући увозне царине и друге дажбине, пореске обавезе које не могу да се поврате након одузимања трговачких попушта и рабата;
- 2) све трошкове који директно могу да се припишу довођењу средства на локацију и у стање које је неопходно да би средство могло да функционише на начин на који то очекује управа;
- 3) иницијалну процену трошкова демонтаже, уклањања средства и обнове подручја на ком је средство лоцирано, што је обавеза која се пословном субјекту намеће било када се средство набави било као последица коришћења средства у току одређеног периода за све друге сврхе, осим за производњу залиха у том периоду.

У набавну цену се, дакле, укључују и неповратни порези (нпр. порез на пренос апсолутних права уколико је возило набављено уз обавезу обрачуна и плаћања тог пореза).

Сва опрема која постаје саставни део возила (нпр. уградња аларма) повећава његову набавну вредност. Међутим, опрема која не постаје саставни део возила, него је одвојива од возила и може да се користи и на другим возилима, евидентира се као посебна ставка дугорочне материјалне имовине или као ситан инвентар, уколико нису испуњени услови за признавање као основног средства. С тим у вези подсећамо на то да се признавање дугорочне материјалне имовине врши уколико су истовремено испуњена три основна критеријума:

- ако је вероватно да ће се будуће економске користи повезане са тим средством приливати у друштво,
- ако набавна вредност или цена коштања тог средства може поуздано да се одмери и
- ако је вредност средства од прага материјалности (вредности) за признавање основног средства, при чему је иста утврђена рачуноводственим политикама друштва.

Пример: Куповина аутомобила

1. Друштво које се бави рентакаром уплатило је аванс ауто-кући у Србији за набавку новог аутомобила у износу од 3.000 евра (средњи курс на дан уплате аванса износи 117 динара за један евро). Ауто-кућа је издала авансни рачун на износ од 2.500 евра (292.500 динара) + 500 евра (58.500 динара) ПДВ-а.
2. Наредног месеца аутомобил је испоручен и ауто-кућа је издала коначни рачун у износу од 30.000 евра (3.525.000 динара), од чега је основица 25.000 евра (2.937.500 динара), а обрачунати ПДВ 5.000 евра (587.500 динара). Средњи курс на дан промета износи 117,50 динара за један евро.
3. Друштво плаћа ауто-кући 27.000 евра (разлика између коначног рачуна и плаћеног аванса), односно 3.175.200 динара (на дан плаћања девизни курс износи 117,60 динара за један евро).
4. Возило је стављено у употребу.

Приликом настанка штетног догађаја евидентира се потраживање од осигуравајућег друштва на рачуну 226 – *Потраживања по основу накнада штете*, на основу записника о насталој штети и по захтеву за исплату накнаде из осигурања, а у корист рачуна 679 – *Остали непоменути приходи*, на којем се исказују остали непоменути приходи за које није прописан посебан рачун у оквиру рачуна групе 67. Ту се сврставају приходи по основу накнађених штета, приходи по основу наплаћених пенала, приходи од наплаћене изгубљене добити и други непосредни приходи.

У случају када осигуравајуће друштво плаћа директно сервисеру који је извршио оправку возила, пошто је наступио штетни догађај, о чему је осигураник поднео пријаву, потраживање од осигураваача евидентира се на рачуну 226 – *Потраживања по основу накнада штете*. Поменуто потраживање пређија се са обавезом према сервисеру (која је евидентирана према рачуну сервисера испостављеном рентакар друштву) по основу плаћања сервисеру од стране осигуравајућег друштва или добијањем гарантног писма којим осигураваач преузима обавезу да изврши плаћање рачуна сервисеру за поправку оштећене имовине. За то пређијање није потребан посебан облигациони уговор (уговор о асигнацији и сл.) јер је то већ предвиђено уговором о осигурању.

Будући да рентакар друштво има право на одбитак претходног пореза по основу трошкова одржавања возила, друштво за осигурање исплаћује накнаду штете у висини нето износа (без обрачуна ПДВ-а). Другим речима, не признаје ПДВ у рачунима сервисера јер би у супротном накнада штете била већа од износа штете за износ ПДВ-а који се користи као одбитни.

Пример: Поправка оштећеног возила и наплата од осигуравајуће куће

Осигурано возило оштећено је приликом судара, због чега је рентакар друштво поднело пријаву и захтев за накнаду штете. Оштећење је пријављено полицији и састављен је записник о оштећењу возила.

Рентакар друштво је аутомобил послало код сервисера ради поправке и примило је рачун сервисера за извршену поправку у износу од 42.000 динара плус ПДВ.

а) Ситуација 1: Рентакар друштво плаћа сервисеру, а осигуравајућа кућа накнађује средству рентакар друштво

По примљеном рачуну рентакар друштво врши плаћање сервисеру за услугу поправке. Затим евидентира захтев за накнаду штете од осигуравајућег друштва, а потом и уплату коју је извршило друштво за осигурање.

Ред. бр.	Кonto	Опис	Дуг.	Потр.
1.	532	Трошкови услуга одржавања	35.000	
	270	ПДВ у примљеним фактурама по општој стопи	7.000	
	435	Добављачи у земљи		42.000
- по рачуну сервисера				
2.	435	Добављачи у земљи	42.000	
	241	Текући рачун		42.000
- за плаћање сервисеру				
3.	226	Потраживања по основу накнада штета	35.000	
	679	Остали непоменути приходи		35.000
- за обрачун накнаде штете				
4.	241	Текући рачун	35.000	
	226	Потраживања по основу накнада штета		35.000
- за плаћање од стране осигуравајуће куће				

б) Ситуација 2: Осигуравајућа кућа врши плаћање директно сервисеру

По примљеном рачуну рентакар друштво исказује обавезу према сервисеру. Затим евидентира захтев за накнаду штете од осигуравајућег друштва. По основу директне уплате коју је осигуравајућа кућа извршила сервисеру врши пређијање обавезе према сервисеру са потраживањем од осигуравајуће куће.

Ред. бр.	Кonto	Опис	Дуг.	Потр.
1.	532	Трошкови услуга одржавања	35.000	
	270	ПДВ у примљеним фактурама по општој стопи	7.000	
	435	Добављачи у земљи		42.000
- по рачуну сервисера				
2.	226	Потраживања по основу накнада штета	35.000	
	679	Остали непоменути приходи		35.000
- за обрачун накнаде штете				
3.	435	Добављачи у земљи	42.000	
	226	Потраживања по основу накнада штета		35.000
	241	Текући рачун		7.000
- за зајављивање обавезе према сервисеру и плаћање дела обавезе (која се односи на износ ПДВ-а) који није плаћила осигуравајућа кућа				

Кратке теме из области фискализације кроз питања претплатника

Пренос фискалног уређаја у нови пословни простор

ПИТАЊЕ: Обвезник фискализације који има нову фискалну касу у малопродаји, која је уједно и седиште ДОО, почетком јуна мења седиште и пребацује малопродају на нову адресу. Шта је потребно урадити што се тиче фискалне касе коју пребацује у ново седиште?

ОДГОВОР: У складу са чл. 2. Правилника о врсти и начину достављања података о пословном простору и пословним просторијама, као и о начину генерисања ознаке пословног простора, обвезник фискализације дужан је да пре почетка коришћења електронског фискалног уређаја за издавање фискалних рачуна у пословном простору и пословној просторији, у смислу члана 2. став 1. тачка 9) Закона о фискализацији („Сл. гласник РС” бр. 153/20), Пореској управи достави пријаву са подацима за генерисање јединствене ознаке пословног простора и пословне просторије електронским путем, која садржи податке о пословном простору и пословној просторији, и то за сваки пословни простор и пословну просторију одвојено. Пријава из става 1. наведеног члана садржи следеће податке:

- 1) порески идентификациони број (ПИБ) обвезника фискализације;
- 2) назив, односно име и презиме обвезника фискализације;
- 3) назив пословног простора и пословне просторије;
- 4) тип пословног простора и пословне просторије;
- 5) геолокацију пословног простора и пословне просторије (просторне координате);
- 6) адресу пословног простора и пословне просторије;
- 7) врсте делатности које се обављају у пословном простору и пословној просторији;
- 8) датум почетка обављања делатности у пословном простору и пословној просторији за које је поднета пријава;
- 9) датуме привременог затварања/отварања пословног простора и пословне просторије;

10) датум престанка обављања делатности у пословном простору и пословној просторији;

11) квадратуру пословног простора и пословне просторије;

12) статус пословног простора и пословне просторије (активан/неактиван).

Податак из става 2. т. 9) и 10) истог члана садржи обавештење о дану затварања/отварања пословног простора и пословне просторије, као и назнаку да ли се пословни простор и пословна просторија привремено или трајно затварају.

Сходно чл. 4. ст. 1. Правилника обвезник фискализације дужан је да, у случају промене података из члана 2. став 2. тог правилника, **Пореској управи електронским путем на порталу Пореске управе достави измењене податке најкасније 24 сата пре настанка промене, и то за сваки пословни простор и пословну просторију одвојено.** Дакле, потребно је да се прво „одјави” стари пословни простор, а затим пријави нови.

Такође, како је безбедносни елемент персонализован за обвезника фискализације, **за конкретан пословни простор и пословну просторију** и не може да се користи од стране неовлашћеног лица, у другом пословном простору и пословној просторији, односно у оквиру неодговарајућег електронског фискалног уређаја, сходно чл. 8. Правилника о условима и процедури издавања и начину коришћења безбедносног елемента, обвезник фискализације дужан је да у року од три дана обвести Пореску управу ради деактивације, и то електронски, путем портала Пореске управе. За нови простор потребно је поднети пријаву за издавање новог безбедносног елемента.

Уступање фискалног уређаја другом предузетнику након што је први предузетник престао са обављањем делатности

ПИТАЊЕ: Предузетничка фотографска радња добила је средства за три фискална уређаја – један фиксни (седиште радње) и два покретна. Све је постављено пре 1. 5. 2022 године, па је започето са

рачуном у смислу Закона о ПДВ-у. Дакле, фискални документ који није фискални рачун не сматра се рачуном у смислу Закона о ПДВ-у.

Имајући у виду наведено, у пракси су могући случајеви да неки документ (или комплет документације) садржи све податке који су неопходни за књижење, али да по том рачуну обвезник нема право на одбитак претходног ПДВ-а јер рачун није исправан из угла Закона о ПДВ-у. Управо је практична сврха документа *Којија Продаја* остварена у ситуацији када нпр. лице изгуби рачун, па затражи од обвезника фискализације који му је извршио промет да му изда копију рачуна како би (уз осталу документацију којом се потврђује настанак трошка) могао да књижи настале трошкове.

Систематски прегледи запослених и издавање рачуна

ПИТАЊЕ: Дом здравља издаје физичким лицима која долазе на систематски преглед фискални рачун. На крају месеца фирма тражи збирни рачун за све те појединачне систематске прегледе. Да ли приликом прегледа можемо да издајемо фискални рачун, а да као начин плаћања куцамо „ваучер”, као и да на крају месеца издамо групну фактуру?

ОДГОВОР: У складу са чл. 198. ст. 6. Правилника о ПДВ-у, ако је за промет добара и услуга издат фискални рачун у складу са прописима којима се уређује фискализација, који се сматра рачуном у складу са Законом, обвезник ПДВ-а може да изда и рачун у којем не исказује податке из члана 42. став 4. т. 6)–10) Закона, већ искључиво податак о укупном износу накнаде за тај промет. Тај рачун садржи и податак о броју фискалног рачуна. Дакле, у конкретном случају није реч о промету путем корпорацијских картица, тако да дом здравља на крају месеца једино може да изда додатни рачун, у ком исказује:

- назив, адресу и ПИБ обвезника – издаваоца рачуна;
- место и датум издавања и редни број рачуна;
- назив, адресу и ПИБ обвезника – примаоца рачуна;
- врсту и количину испоручених добара или врсту и обим услуга;
- датум промета добара и услуга и висину авансних плаћања;
- укупан износ накнаде за промет;
- број фискалног рачуна (више фискалних рачуна).

Приликом издавања фискалних рачуна дом здравља, према нашем мишљењу, треба да их изда са ПИБ-ом послодавца који је упутио запослене на преглед, при чему се као начин плаћања наводи „пренос на рачун”.

Промет извршен физичком лицу за који део накнаде рефундира општина

ПИТАЊЕ: Предузеће је до сада радило веле-продају и производњу електроматеријала. Сада се указала прилика да изради соларне панеле (субвенционисане), које ће продавати физичким лицима. Пола плаћа општина, а пола физичко лице. За општину се вероватно прави регуларна фактура. Да ли је у обавези да промет који врши физичком лицу евидентира преко фискалног уређаја?

ОДГОВОР: Како врши промет физичком лицу, предузеће је у обавези да изда фискални рачун јер се не ради о делатности која је изузета Уредбом о одређивању делатности код чијег обављања не постоји обавеза евидентирања промета на мало преко електронског фискалног уређаја.

Уколико је са општином уговорено да јој се фактурише део накнаде за извршени промет панела, тако ћете и поступити. За део који плаћа физичко лице издајете фискални рачун том лицу, а за део који плаћа општина издајете електронску фактуру, јер се ваш објект не сматра малопродајним у смислу Закона о фискализацији (није простор који се примарно користи за промет физичким лицима). У том случају исти артикал фактуришете двома субјектима.

С друге стране, уколико не вршите промет општини, самим тим не ради се ни о фактурисању (јер се фактурише извршен промет), него о класичној рефундацији (финансијској) трошкова. У том случају, по нашем мишљењу, физичком лицу издајете фискални рачун на укупну вредност добра, а као начин плаћања за тај део који ће да рефундира општина уноси се „друго безготовинско плаћање”. Наравно, ПДВ обрачунат је на основицу коју чини укупна вредност накнаде (коју плаћа физичко лице и рефундира општина). Кроз систем електронских фактура општини (субјекту јавног сектора) издаје се фактура са ознаком категорије ОЕ – није предмет опорезивања 2, у износу бруто накнаде коју од општине потражујете (без обрачуна ПДВ-а).

ПС

Коментар Уредбе о захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику

На основу члана 11. став 3. Закона о архивској грађи и архивској делатности („Сл. гласник РС” бр. 6/2022. године – даље: Закон), који се примењује од 1. 2. 2021. године, Влада Републике Србије донела је **Уредбу о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику** („Сл. гласник РС” бр. 107/2021 од 12. 11. 2011 – даље: **Уредба**), која је требало да почне да се примењује од **1. септембра 2022. године**. Будући да почетак примене те уредбе није реално процењен, Влада је пре наведеног рока донела Уредбу о измени Уредбе о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику, која је објављена у „Службеном гласнику РС” бр. 94/2022. године. Доношење Уредбе о измени поменуте Уредбе имало је само одраза на почетак рока њене примене.

Према члану 10. Уредбе почетак њене примене пролонгира се са првог септембра 2022. године на **1. јануара 2024. године**.

Влада је прибегла таквом решењу вероватно због чињенице да нису створени сви предуслови да Уредба почне да се примењује закључно са 1. септембром 2022. године. Имајући у виду да је Уредба подзаконски акт Закона о архивској грађи и архивској делатности, а да је претходно нисмо коментарисали, у наставку следи краћи приказ њених одредби.

Према **члану 1. Уредбе**, њен предмет су јединствени техничко-технолошки захтеви и процедуре које треба да испуне ствараоци и имаоци архивске грађе и документационог материјала (даље: ствараоци и имаоци) при чувању и заштити архивске грађе и документарног материјала у **електронском облику** (даље: електронско архивирање).

Чланом 2. Уредбе прописана је сходна примена прописа о електронском чувању. Ствараоци и имаоци документарног материјала у електронском облику дужни су да електронско архивирање до предаје архивске грађе надлежном архиву врше у складу са прописом којим се уређују услови за припрему документа за поуздано електронско чување и форматима докумената који су погодни за дуготрајно чување.

Чланом 3. Уредбе прописано је коришћење софтверског решења за електронско архивирање. Ствараоци и имаоци врше електронско архивирање у софтверском решењу – информационом систему за поуздано електронско чување.

Државни органи и организације, органи територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе, установе и имаоци јавних овлашћења (даље: органи) као ствараоци и имаоци врше електронско архивирање у софтверском решењу еАрхив, који је део архивског информационог система. При томе еАрхив Војног архива није део информационог система архива, већ функционише независно. Ствараоци и имаоци су дужни да приступ документарном материјалу који се трајно чува омогуће надлежном јавном архиву кроз еАрхив.

Сагласно **члану 4. Уредбе** врши се одобравање листе категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања. Стваралац и ималац доноси листу категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања и доставља је у електронском облику надлежном јавном архиву у еАрхив путем Потрала еУправа, у складу са прописима којима се уређује електронска управа, осим ако је посебним законом другачије прописано.

Надлежни јавни архив у еАрхиву проверава листу категорија архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања и даје сагласност. Ако надлежни јавни архив утврди неправилност у листи из претходног става овог члана, налаже меру

номије и јединица локалне самоуправе, установе и имаоци јавних овлашћења) наведени захтев креира и доставља еАрхиву.

Војни архив ће примати од организационих јединица Министарства одбране и Војске Србије захтеве у електронском облику са пописом документарног материјала за уништење и за исте издавати одобрење или уништење.

Надлежни јавни архив одобрава захтев из става 2. Уредбе, који подноси стваралац и ималац документарног материјала у еАрхиву за уништење документарног материјала и чини га доступним на начин на који је захтев поднет.

Чланом 8. Уредбе прописан је начин издавања електронског документарног материјала који се трајно чува. Стваралац и ималац документарног материјала који се трајно чува по истеку рока од **тридесет година** од дана настанка креира захтев из члана 3. Уредбе у електронском облику, у софтверском решењу – информационом систему за поуздано електронско чување, и предаје га надлежном јавном архиву у еАрхив. Након тога, надлежни јавни архив на основу примљеног захтева доноси акт о утврђивању архивске грађе за културно добро у складу са законом.

Архивска грађа, након доношења акта о утврђивању те грађе, предаје се надлежном архиву уписивањем у еАрхив. Након предаје архивске грађе надлежном јавном архиву ствараоцу и имаоцу који је ту грађу предао укидају се права приступа ради управљања архивском грађом.

Војни архив ће од организационих јединица Министарства одбране и Војске Србије, по истеку рока чувања од **тридесет година** од дана настанка, прикупљати документарни материјал који се чува трајно и који неће бити саставни део јавног архива у еАрхиву.

У **члану 9. Уредбе** наведене су мере заштите софтверског решења у ком се врши електронско архивирање. Све техничко-технолошке компоненте које орган, стваралац или ималац који врши припрему користе у току припреме документарног материјала за електронско архивирање део су софтверског решења на који се примењују мере заштите у складу са прописима.

Члан 10. Уредбе представља завршну одредбу, којом је прописано, како је у уводу поменуто, да иста ступа на снагу осмог дана од дана објављива-

ња у „Службеном гласнику РС”, тј. од **20. 11. 2021. године**, а њена примена да почне од **1. септембра 2022. године**. Осим тога, у уводу је наглашено да је пролонгиран рок примене Уредбе на **1. јануар 2024. године** доношењем Уредбе о измени Уредбе о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику („Сл. гласник РС” бр. 94/2022).

Закључак

Чланом 11. Закона прописане су обавезе стваралаца и имаоца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику. Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала у електронском облику **дужан је да спроводи процедуре и поступке** везане за управљање документима, као и да користи информациони систем, који притом гарантује заштиту, аутентичност, веродостојност, целовитост и употребљивост електронских докумената.

Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала **припрему архивске грађе и документарног материјала** врши у складу са прописима којима се уређује поуздано електронско чување и у складу са прописима донетим на основу тог закона.

Да би оперативно могле да се спроводе наведене обавезе стваралаца и имаоца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику, у последњем ставу члана 11. Закона прописано је да јединствено техничко-технолошке захтеве и процедуре за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику уређује Влада, а то је управо уредба о којој је претходно било речи.

Генерално би могло да се констатује да се у довољној мери не сагледавају све околности када се доноси један овакав акт. Да се студиозније приступило почетку примене Уредбе, почетак примене исте не би био одлаган за петнаест месеци касније, а да се не говори о томе колико се касни са доношењем многих подзаконских аката на основу поменутог закона, које је већ требало донети и примењивати.

ПС

Промет дуванских производа

Промет дуванских производа уређен је првенствено:

- 1) Законом о дувану („Сл. гласник РС” бр. 101/2005, 90/2007, 95/2010...91/2019, 91/2020 и 11/2021),
- 2) Законом о акцизама („Сл. гласник РС” бр. 22/2001, 73/2001, 80/2002... 62/2022, 73/2022 и 84/2022),
- 3) Законом о предметима опште употребе („Сл. гласник РС” бр. 25/2019 и 14/2022),

као и подзаконским актима, и подлеже строгим правилима у погледу начина одређивања цене, услова и простора за продају, оглашавања и сл.

Промет дуванских производа представља трговину, као и увоз и извоз дуванских производа.

Дувански производи су производи који по квалитету задовољавају стандарде прописане Законом о дувану, и то: цигаре и цигарилоси, цигарете, дуван за пушење и остали дувански производи.

Цигаре и цигарилоси су:

- а) свици дувана који могу да се пуше у датом стању и у целини су израђени од природног дувана;
- б) свици дувана који могу да се пуше у датом стању, а спољни омотач им је од природног дувана;
- в) свици дувана од мешавине ижиљеног дувана са спољним омотачем у природној боји цигаре који потпуно покрива производ, са филтером где је то предвиђено, осим у случају цигара са врхом, где су и врх и омотач од дуванске фолије, при чему тежина по јединици, без филтера или муштиклу, износи најмање 1,2 грама, и чији се омотач завија спирално, под оштрим углом од најмање 30° у односу на уздужну осу цигаре;
- г) свици дувана од мешавине ижиљеног дувана са спољним омотачем у природној боји цигаре који потпуно покрива производ, са филтером где је то предвиђено, осим у случају цигара са врхом, где су и врх и омотач од дуванске фолије, при чему тежина по јединици, без филтера или муштиклу, износи најмање 2,3 грама, и чији обим најмање једне трећине њене дужине није мањи од 34 mm.

Цигарете су:

- а) свици дувана који могу да се пуше у датом стању, а не сврставају се у цигаре и цигарилосе;
- б) свици дувана који се на једноставан, неиндустриски начин стављају у папирне тубе за цигарете;

в) свици дувана који се на једноставан, неиндустриски начин увијају у папир за цигарете.

Свитак подразумева две цигарете чија је дужина, не рачунајући филтер или муштиклу, преко 9 cm, али не прелази 18 cm, три цигарете чија је дужина, не рачунајући филтер или муштиклу, преко 18 cm, али не прелази 27 cm, и тако даље.

Дуван за пушење је:

- а) дуван који је резан или на други начин уситњен, искидан или пресован у блокове и може да се пуши без даље индустријске обраде;
- б) дуван који је намењен за продају у трговини на мало, а не сврстава се у цигаре, цигарилосе и цигарете, и може да се пуши.

Остали дувански производи су:

- а) дуван намењен за продају у трговинама на мало, који може да се користи без даље индустријске обраде, и специјално је припремљен за жвакање и шмркање, али не и пушење;
- б) производи који се у целини или делимично састоје од супстанци које нису дуван, али у погледу других критеријума одговарају цигаретама и дувану за пушење, и који се у смислу пореских и других закона третирају као цигарете или дуван за пушење;
- в) производи који се делимично састоје од супстанци које нису дуван, али у погледу других критеријума одговарају цигаретама и цигарилосима, и који се у смислу пореских и других закона третирају као цигаре и цигарилоси ако испуњавају један од следећих услова:

- имају омотач од природног дувана,
- имају омотач и повој од дуванске фолије,
- имају омотач од дуванске фолије;

г) производи који се делимично састоје од супстанци које нису дуван, али у погледу других критеријума одговарају дувану намењеном за продају у трговинама на мало, који може да се користи без даље индустријске обраде и специјално је припремљен за жвакање и шмркање, али не и пушење.

Правилник о одређивању царинских органа за царинење одређених врста робе или спровођење одређених поступака („Сл. гласник РС” бр. 79/2021, 83/2021, 54/2022 и 67/2022) прописује које царинарнице (царинске испоставе/реферати) могу да спроводе поступак стављања у слободан промет дувана и дуванских прерађевина.

Акциза на течности за пуњење електронских цигарета плаћа се по милилитру, и то:

- 1) у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2021. године у износу од 6,00 дин./ml;
- 2) у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2022. године у износу од 7,00 дин./ml;
- 3) у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2023. године у износу од 8,00 дин./ml;
- 4) у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2024. године у износу од 9,00 дин./ml;
- 5) од 1. јануара 2025. године у износу од 10,00 дин./ml.

Динарски износи акциза из чл. 14а наведеног закона усклађују се са годишњим индексом потрошачких цена у календарској години која претходи години у којој се усклађивање врши, према подацима републичког органа надлежног за послове статистике, а примењују се од дана одређеног у објављеном акту Владе, којим се врши усклађивање, привремено смањење, односно повећање износа акциза.

ПС

Мр Жељко Албанезе

Карактеристике обрачуна камате за неплаћене и неблаговремено плаћене јавне приходе и затезне камате

Увод

Извршни одбор Народне банке Србије на седници од 8. 9. 2022. године одлучио је да поново подигне референтну каматну стопу – овог пута за 50 базних поена, чиме је референтна каматна стопа достигла ниво од 3,5%.

Према важећим прописима, висина референтне каматне стопе директно одређује две друге каматне стопе битне за послодавце, а то су:

- 1) камата за неблаговремено плаћене јавне приходе и
- 2) затезна камата.

О обе више детаља следи у наставку текста.

1 Камата за неплаћене и неблаговремено плаћене јавне приходе

Законом о пореском поступку и пореској администрацији („Сл. гласник РС” бр. 80/2002... и 96/2021 – даље: ЗПППА) уређују се поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода, права и обавезе пореских обвезника, регистрација пореских обвезника и пореска кривична дела и прекршаји. Наведени закон уједно је и основни пропис који регулише обрачун и наплату **камате за непла-**

ћене и неблаговремено плаћене јавне приходе (даље: **законска камата**).

Према основном законском решењу из **члана 75. став 1. ЗПППА**, на износ мање или више плаћеног пореза и споредних пореских давања, осим камате, обрачунава се и плаћа камата по стопи једнакој годишњој референтној стопи Народне банке Србије, увећаној за десет процентних поена, применом простог интересног рачуна од сто. То је основа дефиниција поменуте законске камате, из које се види да је она стављена у директну зависност од референтне каматне стопе (и зато и законска каматна стопа расте у току ове године), али је јасно наведено да се иста примењује у случајевима неплаћених или неблаговремено плаћених јавних прихода, конкретније пореза и доприноса.

1.1 На које јавне приходе се обрачунава законска камата?

Сходно одредбама **члана 2, 2а и 75. ЗПППА**, законска камата обрачунава се и плаћа за **неплаћене и неблаговремено плаћене:**

- 1) **јавне приходе које наплаћује Пореска управа** (члан 2. став 1. ЗПППА): порез на добит правних лица, порез на доходак грађана, порез на имовину, порез на наслеђе и поклон, порез на пренос апсолут-

динарском износу, са напоменом да је уговорена валутна клаузула са стањем на дан исплате, да ли се на износ дуга који је опредељен у динарској вредности може тражити законска затезна камата, сходно члану 3. Закона, од доспећа до исплате дуга, или камата одређена чланом 4. Закона о затезној камати?

Заједнички одговор на оба питања је следећи:

Валутна клаузула представља правно допуштен механизам очувања еквивалентности узајамних давања уговорних страна. Таквом валутном клаузулом успоставља се конвертовање стране валуте у одговарајућу динарску противвредност. Конверзија девизног у динарски дуг врши се на сам дан плаћања, независно од чињенице да ли је исплата извршена о року доспелости или у периоду дужничке доцње. Динарска вредност дуга одређује се конвертовањем девизне цене по курсу на дан плаћања. То указује на чињеницу да се конверзија врши тек на дан исплате, независно од тога да ли је плаћање извршено добровољно или у поступку извршења. Из тог разлога исплаћени динарски износ дуга увек одговара вредности обрачунске валуте. Зато поверилац тако обезбеђеног потраживања има право само на камату из члана 4. Закона, ако је евро обрачунска валута. Наведено право може да се оствари за све време од датума доспелости главног дуга, обезбеђеног валутном клаузулом, до датума његовог плаћања.

Изузетно, а у случају да се тако обезбеђено потраживање тужбом конвертује у динарску противвредност, поверилац би имао право да од доспећа до датума конверзије оствари камату из члана 4. Закона, а од тог времена до датума плаћања законску затезну камату из члана 3. Закона. (Одговори на питања привредних судова утврђени на седници Одељења за привредне спорове Привредног апелационог суда 7. 11. 2016. и 8. 11. 2016. и на седници Одељења за привредне преступе одржаној 10. 11. 2016.).

2.4 Затезна камата на накнаду штете за незаконит престанак радног односа

У конкретном случају из праксе, у судском поступку који је вођен због поништења решења о престанку радног односа, правоснажном судском

одлуком тужени – послодавац обавезан је да, на име неисплаћених зарада запосленом (тужилац), почев од дана престанка радног односа, па до дана када је вршено вештачење исплати накнаду штете на име неисплаћених зарада, **затезне камате**, судских трошкова и трошкова адвоката. Дакле, суд је послодавцу досудио и плаћање затезне камате, односно камату на изосталу зараду послодавац ће бити обавезан да плати само уколико је та обавеза утврђена судском пресудом. Законска затезна камата коју, поред накнаде изгубљене зараде, запослени оствари, која у својој суштини превасходно представља накнаду штете у смислу чл. 277. и 278. Закона о облигационим односима, не подлеже плаћању пореза на доходак грађана.

У другом случају запослени је поднеском суду сматрао да је изгубио део зарада због повређивања на раду. Према ставу суда **накнада материјалне штете** у виду изгубљене зараде услед потпуне или делимичне неспособности за рад, узроковане повређивањем, до дана пресуђења нема облик ренте, већ представља стварну штету која доспева на дан пресуђења, тако да оштећени има право на законску затезну камату на утврђени износ тог вида штете од пресуђења, а не од доспелости сваког појединачног потраживања. Наиме, накнада штете у виду новчане ренте може да се досуди само за штету која постоји у моменту доношења судске одлуке, па убудуће, а не и за раније претрпљену штету, која се досуђује у једнократном износу, зато што је рента накнада будуће штете у новчаном облику, чији укупан износ није познат у време одлучивања о тужбеном захтеву, а плаћа се периодично, у унапред утврђеним месечним износима. Стога штета коју је тужилац претрпео због умањења опште животне активности, која у себи садржи и умањење радне способности до дана пресуђења, представља стварну штету, а с обзиром на то да је иста доспела на дан доношења одлуке, када је коначно утврђен обим, то тужени, као обвезник исплате накнаде, пада у доцњу доношењем одлуке, од када тужиоцу, сходно одредби из члана 277. Закона о облигационим односима, и припада право на законску затезну камату, а не од доспелости сваког појединачног потраживања (Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 4491/11 од 4. 12. 2013).

ПС

Подношење пореске пријаве ППП-ПД по службеној дужности од стране Пореске управе

Увод

Сагласно одредбама Правилника о пореској пријави за порез по одбитку („Сл. гласник РС” бр. 74/2013, 118/2013, 66/2014, 71/2014 – испр., 14/2016, 21/2017, 20/2018, 104/2018, 96/2019 и 132/2021 – даље: Правилник), порески обвезник, порески платаци, порески пуномоћник или друго лице које је порески обвезник, односно порески платаци овлашћено за подношење пореске пријаве, **пре сваке исплате прихода на које се обрачунавају и плаћају порез и доприноси** (даље: **порез по одбитку**) **дужан је да Пореској управи поднесе појединачну пореску пријаву**. Та пријава подноси се на образцу ППП-ПД – *Појединачна пореска пријава о обрачунавим порезима и доприносима*, који је одштампан уз Правилник и чини његов саставни део.

Према члану 11. Правилника пријава на образцу ППП-ПД може да буде:

- 1) општа пријава** (ознака 1) – коју послодавац подноси пре сваке исплате прихода за које се плаћа порез по одбитку;
- 2) пријава по службеној дужности** (ознака 2) – коју подноси Пореска управа уместо пореског обвезника у случају када порески обвезник пропусти да поднесе општу пријаву у прописаном року;
- 3) пријава по члану 182б Закона о пореском поступку и пореској администрацији** (даље: **ЗПППА**) (ознака 3) – коју подноси порески обвезник који самоиницијативно пријављује дуговани износ пореза, увећан за обрачунату камату, за који није поднео пореску пријаву;
- 4) пријава по налазу контроле** (ознака 4) – коју подноси порески обвезник на основу решења донетог након спроведене пореске контроле од стране Пореске управе;
- 5) пријава по одлуци суда** (ознака 5) – која се по одлуци суда подноси на основу правоснажне судске одлуке.

У наставку текста представљено је више детаља о подношењу пријаве по службеној дужности од стране Пореске управе, као и о могућности поступања послодаваца након подношења те пријаве.

1 Када се подноси пореска пријава по службеној дужности

Према члану 41. став 9. ЗПППА, **појединачна пореска пријава по службеној дужности је пријава коју подноси Пореска управа уместо исплатиоца прихода – послодавца**, ако он пропусти да је поднесе у року прописаном законом којим се уређују доприноси за обавезно социјално осигурање (до последњег дана у текућем месецу за претходни месец). Дакле, када послодавац пропусти да поднесе појединачну општу пореску пријаву ППП-ПД (ознака пријаве 1) у року прописаном Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање, Пореска управа уместо њега подноси појединачну пореску пријаву ППП-ПД по службеној дужности (ознака пријаве 2).

У вези са наведеним законским опредељењем најпре подсећамо на то да, сагласно одредби члана 51. став 3. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” бр. 84/2004... и 118/2021 – даље: Закон о доприносима), послодавац који не исплати зараду до последњег дана у текућем месецу за претходни месец дужан је да најкасније до тог рока обрачуна и уплати доприносе за претходни месец на најнижу месечну основицу доприноса. Према томе, ако послодавац не поступи у складу са наведеном одредбом члана 51. став 3. Закона о доприносима и у прописаном року не поднесе пореску пријаву, Пореска управа ће, одмах по истеку последњег дана у месецу у односу на претходни месец за који није извршена исплата зарада ни уплата доприноса на најнижу месечну основицу, уместо послодавца поднети појединачну пореску пријаву по службеној дужности, а на основу расположивих података, у име и за рачун послодавца.

На пример, ако послодавац својим запосленима у току септембра не исплати зараде за август, а 30. септембра не уплати доприносе за обавезно социјално осигурање на најниже основице, одмах почетком октобра Пореска управа уместо њега подноси пореску пријаву ППП-ПД. Појединачном

ва доноси решење о исправци грешке и доставља га послодавцу чија се пореска обавеза исправља. Донето решење представља изворни рачуноводствени документ на основу ког се врши исправка грешке у пореском рачуноводству.

Приликом самог попуњавања обрасца ЗИГ у делу 3. „Разлог за исправку, односно опис грешке” треба конкретно навести да је у пореској пријави по службеној дужности Пореска управа неосновано обрачунала доприносе на најнижу основицу за посленом који се у обрачунском периоду налази на боловању дужем од тридесет дана и да прима нак-

наду зараде од другог исплатиоца (доказ – дознака). Исто је објашњење и ако се ради о запосленој на породилском одсуству. У образац се такође уноси и податак о износу обрачунатог доприноса за који је пореском пријавом по службеној дужности неосновано задужен послодавац, а који у ствари измирује исплатилац накнаде зараде тог запосленог.

Грешка при евидентирању пореске обавезе коју је Пореска управа исправила по наведеном захтеву послодавца не сматра се грешком, односно пропустом, који се отклања подношењем измењене пореске пријаве у складу са чланом 40. ЗПППА.



Мр Жељко Албанезе

Карактеристике обрачуна и порески третман накнаде за одвојени живот запосленог од породице

Увод

„Накнада за одвојени живот” представља специфичну исплату запосленима који живе и раде одвојени од својих породица. Присутна је код запослених и у приватном и у јавном сектору, али је у оба различито регулисана и има различит порески третман.

1 Регулатива накнаде за одвојени живот

1.1 Примена Закону о раду

Право запосленог на накнаду – додатак за одвојени живот од породице није утврђено Законом о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – Одлука УС РС, 113/2017 и 95/2018 – аутентично тумачење), што значи да за све послодавце који га у пословању примењују – Закон о раду није поставио регулативу шта је одвојени живот запосленог од породице и како се плаћа. Међутим, у члану 120. тачка 4) Закона о раду прописано је да општим актом, односно уговором о раду послодавац може да утврди **право запослених на друга примања**. Стога та одредба представља правни основ за нормирање права запосленог на накнаду за одвојени живот од породице, ако за

таквом врстом исплате код послодавца има услова и потребе, тј. пошто право запосленог на накнаду за одвојени живот од породице није изричито прописано Законом о раду, послодавац и запослени могу да га уговоре уговором о раду, а може да буде уређено и правилником о раду или колективним уговором.

Ипак и даље остаје питање у вези са применом Закона о раду – **шта је одвојени живот запосленог од породице и када се примењује тај институт у радним односима код послодавца из приватног сектора?**

На основу досадашње праксе и тумачења наведеног појма, као реално присутних појава у пословању послодавца, начелно може да се констатује да **одвојени живот од породице значи да запослени због послова које обавља за послодавца живи и ради одвојено од породице, без обзира на то да ли рад обавља у седишту или ван седишта послодавца**. Практично, по датој дефиницији, накнада за одвојени живот од породице исплаћује се запосленом за време проведено на раду у месту седишта послодавца или његове издвојене пословне јединице, ако је место рада различито од места пребивалишта или уобичајеног боравишта тог запосленог. И по тој, али и по другим дефиницијама одвојеног живота:

стварних трошкова превоза у међуградском саобраћају.

Приликом исплате поменутих трошкова државним службеницима и намештеницима:

- плаћа се порез по стопи од 10%,
- не плаћају се доприноси за обавезно социјално осигурање.

Наведено је сагласно Мишљењу Министарства финансија бр. 114-03-89/2018-04 од 2. 2. 2018. године, у ком је констатовано да наведене накнаде **имају карактер прихода физичког лица који подлеже опорезивању порезом на зараде** (исто као и у погледу накнаде трошкова за одвојени живот од породице).

ПС

Мр Жељко Албанезе

Исплате и порески третман примања која ученици и студенти остварују као материјално и финансијско обезбеђење у дуалном образовању

Увод

У школској 2022/2023. години наставља се пракса дуалног образовања, с тим што су будућим средњошколцима на располагању 54 профила по дуалном моделу, а привреда је понудила више од 3.200 нових места за учење кроз рад. У модел дуалног средњег стручног образовања у Србији тренутно је укључено 900 послодаваца, а дуално образовање у овој школској години похађа око 10.000 ученика у 150 школа. Дати подаци показују да је дуално образовање врло распрострањено, па ћемо уочи нове школске 2022/2023. године подсетити послодавце на обавезе у погледу материјалног и финансијског обезбеђења ученика и студената у систему дуалног образовања.

Пре тога следи подсетник да је систем дуалног образовања у Србији уређен:

- 1) Законом о дуалном образовању („Сл. гласник РС” бр. 101/2017 и 6/2020) и
- 2) Законом о дуалном моделу студија у високом образовању („Сл. гласник РС” бр. 66/2019).

Сходно тим законским прописима ученици и студенти за време дуалног образовања имају право на материјално и финансијско обезбеђење од стране послодаваца код којих се образују кроз рад. Наведена два вида обезбеђења представљају обавезне елементе **уговора о учењу кроз рад**, који се закључује између послодавца и ученика, односно

родитеља или старатеља ученика, односно послодавца и студента.

У смислу наведених прописа о дуалном образовању **послодавац** је:

- правно лице или предузетник који испуњава прописане услове за учење кроз рад ученика у дуалном образовању и чија делатност омогућава остваривање садржаја прописаних одговарајућим планом и програмом наставе и учења у дуалном образовању (даље: план и програм наставе и учења);
- орган унутрашњих послова и одбране код којег се учење кроз рад реализује у складу са прописима који уређују рад тих органа и Законом о дуалном образовању, осим одредаба тог закона које се односе на финансијско обезбеђење ученика.

Према томе, дуално образовање не само да ученицима и студентима омогућава теоријску наставу и вежбе у образовним установама уз учење кроз рад, као и практичну обуку код послодаваца, већ их и материјално и финансијски помаже за време образовања, у вези са чим више детаља следи у наставку текста.

1 Материјално обезбеђење ученика и студената

Сагласно наведеним законским прописима из дуалног образовања, **ученику односно студенту који обавља учење кроз рад послодавац обезбеђује:**

Књижење накнаде представљено је **на примеру накнаде ученика по Контном оквиру за привредна друштва, задруге и предузетнике:**

Ред. бр.	Кonto	Опис	Дуг.	Потр.
1.	525	Трошкови накнада физичким лицима по основу осталих уговора	14.085,00	
	465	Обавезе према физичким лицима за накнаде по уговорима		14.085,00
- обавеза за накнаду ученику				
2.	465	Обавезе према физичким лицима за накнаде по уговорима	14.085,00	
	241	Текући рачун		14.085,00
- за исплату накнаде ученику				
3.	556	Трошкови доприноса	845,10	
	489	Остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине		563,40
	489	Остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине		281,70
- обрачун доприноса				
4.	489	Остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине	563,40	
	489	Остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине	281,70	
	241	Текући рачун		845,10
- плаћање доприноса				



Редакција

Недоумице везане за примену олакшица за запошљавање кроз питања претплатника

1 Олакшица из члана 21в ЗПДГ

Бивша предузетница заснива радни однос код послодавца који се сматра повезаним лицем

ПИТАЊЕ: Предузетница је затворила радњу пре дванаест месеци, а за то време била је на бироу свих дванаест месеци и примала накнаду. Има ли нови послодавац, који је повезано лице, право да по основу крвног сродства користи олакшицу по члану 21в ЗПДГ?

ОДГОВОР: Одговор је да – ако су испуњени сви услови из чл. 21в ЗПДГ, јер предузетница није била у радном односу код саме себе (из питања се уочава да у претходном периоду није била запослена ни код повезаног лица са новим послодавцем). Наиме, у складу са чл. 21в ЗПДГ, послодавац – правно лице, предузетник, предузетник паушалац или предузетник пољопривредник који запосли ново лице има право на повраћај дела плаћеног пореза на зараду за новозапослено лице исплаћену закључно са 31. децембром 2022. године. Новозапосленим лицем из става 1. датог члана сматра се лице са којим је послодавац закључио уговор о раду у складу са за-

коном којим се уређују радни односи, које је пријавио на обавезно социјално осигурање у Централни регистар обавезног социјалног осигурања и које је пре заснивања радног односа у Националној служби за запошљавање без прекида било пријављено као незапослено најмање шест месеци, а лице које се сматра приправником најмање три месеца. Новозапосленим лицем из става 1. истог члана не сматра се лице које је пре заснивања радног односа било запослено код послодавца који је повезано лице са послодавцем код којег заснива радни однос, односно код послодавца који би, да није постао да постоји, био повезано лице са послодавцем код којег новозапослено лице заснива радни однос, независно од тога да ли је постојао прекид радног односа.

Пореску олакшицу из става 1. наведеног члана може да оствари послодавац ако се заснивањем радног односа са новозапосленим лицем **повећа број запослених код послодавца у односу на број запослених на 31. март 2014. године**. Пореску олакшицу из става 1. тог члана може да користи и послодавац који започне обављање делатности после 31. марта 2014. године.

на добит правних лица и које не остварује више од 30% свог укупног прихода од других лица која се сматрају повезаним са било којим оснивачем послодаваца – привредног друштва.

По основу зараде лица из става 4. наведеног члана, за коју је један новоосновани послодавац остварио пореско ослобођење из тог члана, други новоосновани послодавац не може да оствари ослобођење из истог члана за та лица. Дакле, ако су испуњени претходно наведени услови, олакшица може да се користи за Николу Николића (ако има

најмање 5% удела) јер сад поседује удео и запослен је у друштву.

У питању наводите да је Марко Марковић пренео свој удео на Николу Николића. Ако је пренео целокупан удео, онда више није оснивач, па без обзира на то што је запослен у друштву, не може да користи олакшицу. Међутим, ако је Марковић задржао део удела (минимум 5%), има право на олакшицу. За Петра Петровића не може да се користи олакшица јер је, како разумемо, сада само оснивач, а не и запослени у свом друштву.

ПС

Редакција

Кратке теме из области зарада и других примања кроз питања претплатника

1 Опорезивање прихода нерезидентних физичких лица

Ангажовање физичког лица резидента Русије по уговору ван радног односа

ПИТАЊЕ: Правно лице из Србије склапа уговор ван радног односа са физичким лицем из Русије, које је осигурано у Русији по основу запослења, па немамо обавезу плаћања ПИО доприноса у Србији. С обзиром на то да са Русијом имамо потписан УИДО, уколико физичко лице достави потврду о резидентности, да ли смо ослобођени и пореза од 20%? Да ли исплата може да се изврши на динарски рачун нерезидента или мора да се обави девизно плаћање? Да ли је нерезидент обвезник плаћања тзв. пореза на екстрапрофит за опорезиве приходе које остварује у Србији?

ОДГОВОР: Сматрамо да се у конкретном случају ради о нерезиденту у смислу ЗПДГ, тј. физичком лицу које:

- 1) на територији Републике нема пребивалиште или центар пословних и животних интереса или
- 2) на територији Републике непрекидно или са прекидима борави краће од сто осамдесет три дана у периоду од дванаест месеци који почиње или се завршава у односној пореској години.

У складу са чл. 8. ЗПДГ обвезник пореза на доходак грађана је физичко лице нерезидент за доходак остварен на територији Републике. Доходком се, у смислу става 1. наведеног члана, нарочито

сматра доходак који физичко лице оствари по основу:

- 1) рада који обавља на територији Републике;
- 2) коришћења или располагања правом на територији Републике.

Дакле, ако поменуто лице рад обавља „на даљину”, неће бити обвезник пореза на доходак у РС. Међутим, ако рад обавља на територији РС, биће обвезник.

Ако је то лице стварни власник прихода и достави потврду о резидентности, пошто са Русијом имамо закључен УИДО, у зависности од конкретног садржаја уговора потребно је да се одреди која ће одредба УИДО да се примени. Конкретно:

■ Ако је у питању ауторска накнада, примењује се чл. 12. УИДО и стопа пореза од 10%. С тим у вези, будући да стопа пореза на ауторске накнаде, предвиђена у домаћем пореском законодавству, износи 20% (Закон о порезу, члан 58), а примењује се на пореску основицу која чини разлику између бруто прихода и признатих трошкова (који у зависности од врсте делатности по основу које се остварују приходи од ауторских накнада износе 34%, 43% или 50%), нерезидентни порески обвезници у сваком конкретном случају, након извршених калкулација, слободно ће се одређивати да ли желе да буду опорезовани у складу са решењима садржаним у УИДО (уз претходно испуњење услова предвиђених тим уговорима) или у складу са решењима садржаним у домаћем

Пошто је запослени у радном односи код два послодавца и на истовременом боловању код два послодавца – исплатиоца накнаде, **сваком послодавцу треба да обезбеди дознаку као основ за обрачун накнаде зараде** (за исти период боловања). Изабраном лекару није битна чињеница код колико послодаваца запослени ради, он може да му да једну или две дознаке, ако то запослени тражи ради документовања боловања код оба послодавца. С друге стране, послодавцима је битно да добију дознаку као оправдање за одсуство са рада. При томе подсећамо на то да се, сагласно члану 9. Правилника о обрасцима у систему здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 31/2021), у образац извештаја о привременој спречености за рад уписују, осим осталих, и подаци о називу послодавца, матични број и ПИБ послодавца код кога је запослено осигурано лице. Стога је могуће решење да се у исту дознаку упишу оба послодавца пошто је запослени код оба истовремено осигуран (у укупном пуном радном времену и тако пријављен на ЦРОСО). Према томе, запослени треба да обезбеди дознаку сваком послодавцу јер је и основ за накнаду зараде другачији код сваког послодавца, односно сразмерно радном времену сваки послодавац ће до тридесет дана боловања исплатити накнаду зараде.

Ако запослени пређе на боловање на терет Фонда, такође ће сваки послодавац засебно морати да обрачунава износ накнаде и да га преда Фонду ради рефундације.

Основ за накнаду зараде за запослене за време боловања која се исплаћује на терет РФЗО за све време исплате накнаде зараде из средстава РФЗО за осигуранике запослене који имају претходно осигурање чини просечна зарада коју је осигураник остварио у претходних дванаест месеци пре месеца у ком је наступила привремена спреченост за рад (члан 87. став 1. Закона о здравственом осигурању – даље: Закон).

Под претходних дванаест месеци подразумева се дванаест месеци у односу на месец када је изабрани лекар констатовао неспособност за рад и када је боловање отпочело, без обзира на чији се терет накнада зараде исплаћује од првог дана боловања.

У складу са чланом 90. Закона осигуранику који је пре наступања привремене спречености за рад, односно **у периоду на основу ког се утврђује основ за накнаду зараде истовремено радио код два или више послодаваца**, основ за накнаду зараде утврђује се према укупном збиру основа за накнаду зараде из чл. 87. и 89. наведеног закона, који не може да буде већи од највишег основа за накнаду зараде из члана 88. став 2. тог закона.

За запослене који су остварили зараду или накнаду зараде у претходних дванаест месеци основ за обрачун накнаде зараде на терет РФЗО утврђује се као збир:

- бруто зараде и свих примања која чине зараду у складу са чланом 105. Закона о раду;
- бруто накнаде зараде (без обзира на то да ли су исплаћене на терет послодавца или других исплатилаца – РФЗО, РФ ПИО, Министарство рада и буџета) – за време боловања и накнаде инвалидима рада II и III категорије – за време породичног одсуства.

Добијени збир дели се са збиром сати ефективног рада (сати проведени на раду, прековременом раду, раду на дан празника, ноћном раду) и сати за које су исплаћене накнаде, па се на тај начин добија просечна зарада по сату у претходних дванаест месеци. Она се затим множи са бројем сати на боловању, тако да се добија износ накнаде за боловање на терет РФЗО у бруто износу. На описани начин накнаду зараде обрачунава сваки од послодаваца код кога је поменуто лице у радном односу, дакле – сходно оствареној заради и оствареним часовима ефективног рада код сваког.

ПС

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл. Од рубрика у часопису издавајемо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруке и информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Календар пореских и других обавеза за октобар 2022. године

Закон о акцизама			
Правилник о начину и поступку обрачунавања и плаћања акцизе на електричну енергију за крајњу потрошњу			
Правилник о ближим условима, начину и поступку за остваривање права на рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, биогорива и биотечности из члана 9. став 1. т. 3), 5) и 7) Закона о акцизама, који се користе за транспортне сврхе и за грејање			
Правилник о ближим условима, начину и поступку за остваривање права на рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте и биотечности из члана 9. став 1. т. 3), 4), 5), 6) и 7) Закона о акцизама, који се користе као енергетска горива у производњи електричне и топлотне енергије или у индустријске сврхе			
Уредба о изгледу контролне акцизне маркице, врсти података на маркици и начину и поступку одобравања и издавања маркица, вођења евиденција о одобреним и издатим маркицама и обележавања цигарета, алкохолних пића и кафе			
Опис	Период	Рок	Основ
Подношење пореске пријаве ПП ОА за обрачунату акцизу и ПП ОАЕЛ	1. 9 – 30. 9. 2022.	15. 10. 2022.	Обвезник акцизе дужан је да пореску пријаву за обрачун акцизе поднесе у року од 15 дана по истеку месеца за тај месец, односно по истеку месеца у ком се врши читавање
Плаћање акцизе	16. 9 – 30. 9. 2022. 1. 10 – 15. 10. 2022.	15. 10. 2022. 31. 10. 2022.	Уплата акцизе обрачунате за периоде
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, односно биотечности који се користе за грејање пословног односно стамбеног простора, на обрасцу РЕФ-Г	1. 9 – 30. 9. 2022.	најраније 20. 10. 2022.	Привредни субјект који загрева пословни простор, односно физичко лице које загрева стамбени простор подноси захтев Пореској управи за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, односно биотечности који се користе за грејање пословног односно стамбеног простора
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на гасна уља и биотечности која се користе као енергетска горива у производњи електричне и топлотне енергије, на обрасцу РЕФ-ЕТЕ	1. 9 – 30. 9. 2022.	најраније 20. 10. 2022.	Рефакцију плаћене акцизе остварује лице које се, у складу са прописима којима се уређује област енергетике, бави производњом електричне и топлотне енергије
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте који се користе за индустријске сврхе, на обрасцу РЕФ-И	1. 9 – 30. 9. 2022.	најраније 20. 10. 2022.	Рефакцију плаћене акцизе остварује лице за гасна уља из члана 9. став 1. тачка 3) Закона о акцизама, која се користе као енергетско гориво у индустријске сврхе, односно када се предметни деривати нафте користе као енергетско гориво или као репродукциони материјал у процесу производње акцизних односно неакцизних производа
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте и биогориво који се као моторно гориво користе за транспортне сврхе, на обрасцу РЕФ-Т	1. 7 – 30. 9. 2022.	најраније 20. 10. 2022.	Рефакцију плаћене акцизе остварује лице које обавља делатност превоза лица и ствари, као и произвођач, односно увозник истих када их користи за сопствене потребе у транспортне сврхе
Враћање оштећених, односно неискоришћених акцизних маркица	јул–септембар	15. 10. 2022.	Обавеза произвођача, односно увозника да Министарству финансија врати оштећене односно неискоришћене акцизне маркице у претходном тромесечју, са видљивом ознаком серије и серијским бројем маркице, као и да врати маркице за цигарете, алкохолна пића, односно кафе са словном ознаком ЕЦ, ЕА И ЕК
Достављање података о оштећеним односно неискоришћеним акцизним маркицама	јул–септембар	15. 10. 2022.	Обавеза произвођача цигарета, односно алкохолних пића, односно произвођача и увозника кафе да Министарству финансија достави податке о издатим, искоришћеним, оштећеним и неискоришћеним акцизним маркицама за претходни квартал

Закон о порезу на додату вредност Правилник о порезу на додату вредност			
Опис	Период	Рок	Основ
Подношење и плаћање ПДВ-а за пореског дужника који није обвезник ПДВ-а на обрасцима ПОПДВ и ПП ПДВ	1. 9 – 30. 9. 2022.	10. 10. 2022.	Пореску пријаву ПДВ дужни су да поднесу и порески дужници који нису обвезници ПДВ-а у року од десет дана по истеку пореског периода у којем је настала пореска обавеза
Подношење ПОПДВ и ПП ПДВ и уплата ПДВ-а од стране обвезника ПДВ-а и пореских дужника из члана 10. Закона, који имају месечни порески период, као и за обвезника из члана 36а Закона	1. 9 – 30. 9. 2022.	15. 10. 2022.	Порески период за који се обрачунава ПДВ, предаје пореска пријава и плаћа ПДВ јесте календарски месец за обвезника који је у претходних 12 месеци остварио укупан промет већи од 50.000.000 динара, као и за обвезника из члана 36а Закона
Подношење ПОПДВ и ПП ПДВ и уплата ПДВ-а од стране обвезника ПДВ-а и пореских дужника из члана 10. Закона, који имају тромесечни порески период	јул–септембар	15. 10. 2022.	Порески период за који се обрачунава ПДВ, предаје пореска пријава и плаћа ПДВ јесте календарско тромесечје за обвезника који је у претходних 12 месеци остварио укупан промет мањи од 50.000.000 динара, осим за обвезника из члана 36а Закона
Захтев за рефакцију дипломатског и конзуларног представништва, односно међународне организације за рефакцију ПДВ-а у претходном тромесечју – образац РЕФ 4	јул–септембар	30. 10. 2022.	

Закон о пореском поступку и пореској администрацији			
Опис	Период	Рок	Основ
Појединачна пореска пријава за порез по одбитку	1. 9 – 30. 9. 2022.	Пре сваке исплате прихода током месеца	Порески обвезник, односно порески платилац подноси у електронском облику Пореској управи појединачну пореску пријаву за порезе по одбитку пре сваке исплате прихода на које се обрачунава и плаћа порез по одбитку, као и пре сваког плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање када се ти доприноси плаћају без исплате зараде

Закон о порезу на премије неживотних осигурања Правилник о начину обрачунавања, садржини и начину вођења евиденције, облику и садржини пореске пријаве пореза на премије неживотних осигурања				
Опис	Период	Рок	Основ	Опис
Подношење обрасца ПП-ППНО за порез на премије неживотног осигурања	1. 9 – 30. 9. 2022.	10. 10. 2022.	5% од укупне премије осигурања утврђене уговором	Друштво за осигурање је порески обвезник пореза на премије неживотног осигурања. Образац ПП-ППНО подноси се без обзира на то да ли постоји обавеза плаћања за тај месец, а саставља се на основу закључених уговора о неживотном осигурању

Чланом 80. став 5. Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016; ауџенџично шумачење – 95/2019) прописано је да, ако последњи дан рока пада на дан када орајан не ради, рок истиче када прошећне први наредни радни дан.

Актуелни статистички подаци на дан 26. 9. 2022. године

1 Просечна месечна зарада по запосленом

Просечна зарада	Објављена	Бруто	Нето
Јануар 2022. године	25. 3. 2022.	97.877,00	70.920,00
Фебруар 2022. године	26. 4. 2022.	97.392,00	70.605,00
Март 2022. године	25. 5. 2022.	102.781,00	74.664,00
Април 2022. године	24. 6. 2022.	100.727,00	73.012,00
Мај 2022. године	25. 7. 2022.	102.432,00	74.168,00
Јун 2022. године	25. 8. 2022.	102.523,00	74.302,00
Јул 2022. године	26. 9. 2022.	100.937,00	73.114,00

2 Доприноси за социјално осигурање

2.1 Стопе доприноса

Стопе по којима се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање од 1. јануара 2022. године:

Врста доприноса	На терет запосленог	На терет послодавца	Укупно
Укупно	19,90%	16,15%	36,05%
За пензијско и инвалидско осигурање	14,00%	11,00%	25,00%
За здравствено осигурање	5,15%	5,15%	10,30%
За осигурање од незапослености	0,75%	0%	0,75%

2.2 Најнижа месечна основица за обрачун доприноса

Најнижа месечна основица на коју се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање износи **30.880 динара**. Та основица примењује се од 1. јануара 2022. године, а важиће до 31. децембра 2022. године.

2.3 Највиша основица за обрачун доприноса

Месечна основица на коју се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање износи највише **441.400 динара**. Та основица примењује се од 1. јануара 2022. године, а важиће до 31. децембра 2022. године.

3 Минимална зарада

Месец у 2022. години	Број могућих часова рада у месецу	Минимална цена рада по часу – нето	Минимална нето зарада за месец
Јануар	168	201,22	33.804,96
Фебруар	160	201,22	32.195,20

Месец у 2022. години	Број могућих часова рада у месецу	Минимална цена рада по часу – нето	Минимална нето зарада за месец
Март	184	201,22	37.024,48
Април	168	201,22	33.804,96
Мај	176	201,22	35.414,72
Јун	176	201,22	35.414,72
Јул	168	201,22	33.804,96
Август	184	201,22	37.024,48
Септембар	176	201,22	35.414,72
Октобар	168	201,22	33.804,96
Новембар	176	201,22	35.414,72
Децембар	176	201,22	35.414,72

Минимална зарада увећава се за износ регреса за годишњи одмор и топлог оброка, као и за износ увећане зараде за минули рад за рад у дане празника (државних и верских), за рад ноћу и за преко-времени рад.

4 Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом

Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом по особи са инвалидитетом коју није запослио послодавац уплаћује приликом исплате зарада за текући месец, а најкасније до 5. у наредном месецу.

Месец у 2022. години	Износ учешћа
Јануар 2022. године	47.656,00
Фебруар 2022. године	51.098,00
Март 2022. године	48.938,50
Април 2022. године	48.696,00
Мај 2022. године	51.390,50
Јун 2022. године	50.363,50
Јул 2022. године	51.216,00
Август 2022. године	51.261,50
Септембар 2022. године	50.468,50

5 Индекс потрошачких цена

Месец у 2022. години	„Службени гласник РС”	Индекс потрошачких цена (текући месец у односу на просек претходне године)	Месечна стопа инфлације (текући месец у односу на претходни месец)	Годишња стопа инфлације (текући месец у односу на исти месец претходне године)
Јануар	27/2022	104,5	0,8%	8,2%
Фебруар	33/2022	105,7	1,1%	8,8%
Март	47/2022	106,5	0,8%	9,1%

НЕОПОРЕЗИВИ ИЗНОСИ ПРИМАЊА – од 1. фебруара 2022. године до 31. јануара 2023. године			
ВРСТА ИСПЛАТЕ	ОСНОВ ЗА ИСПЛАТУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН	Члан ЗПДГ
1	2	3	
ЗАЈАМ који послодавац исплаћује запосленима	Исплаћује се у висини и према условима утврђеним општим актом код послодавца	Не опорезује се ако се отплаћује у складу са планом отплате	
СТИМУЛАТИВНЕ ОТПРЕМНИНЕ при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду	
ПОКЛОНИ деци запослених до 15 година старости поводом Нове године и Божића	На основу члана 119. став 2. Закона о раду, у складу са општим актом послодавца	Неопорезиво до 10.898 дин. по једном детету, док исплата преко тог износа, као и исплата детету старијем од 15 година, има карактер зараде	Члан 18. став 1. тачка 8)
НАГРАДЕ и друга слична давања физичким лицима која нису запослена код исплатиоца, која произлазе из рада или друге врсте доприноса делатности исплатиоца	Исплаћује се у складу са одлуком послодавца	Неопорезиво до 14.480 динара годишње, остварено код једног послодавца. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 85. став 1. тачка 11)
СОЛИДАРНА ПОМОЋ за случај рођења детета	Неопорезиво до висине просечне зараде исплаћене у Републици према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, по новорођеном детету	Просечна зарада за месец јул 2022. године објављена је 26. 9. 2022. и износи 100.937 динара. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на зараде по стопи од 10%	Члан 18. став 1. тачка 12)
НАКНАДА ЗА ИСХРАНУ – хранарине спортистима аматерима	Спортистима аматерима исплаћују аматерски спортски клубови у складу са законом којим се уређује спорт	Неопорезиво до 10.898 динара месечно. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 9. став 1. тачка 13)
НОВЧАНА ПОМОЋ ФИЗИЧКИМ ЛИЦИМА која нису запослена код даваоца, која не представља еквивалент за неки њихов рад, односно противуслугу или противчинидбу за неку њихову активност у односу на даваоца		Неопорезиво до 14.480 динара годишње, остварено од једног исплатиоца. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 9. став 1. тачка 30)
НАКНАДА ТРОШКОВА БОРАВКА физичким лицима која учествују у програмима Европске уније и других међународних организација у области образовања, обука, спорта, рада са младима, науке, истраживања и иновација	Исплаћене у складу са наведеним програмима	Неопорезиво до 111.380 динара на месечном нивоу. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 9. став 1. тачка 31)
ПРЕМИЈЕ за додатно добровољно пензијско осигурање и пензијски допринос у добровољни пензијски фонд и премије за добровољно здравствено осигурање, које послодавац уплаћује за запослене		Плаћа се порез на зараде (10%) и социјални доприноси (и из накнаде и на накнаду) на износ преко 6.541 динара нето. На износ до 6.541 динара не плаћају се ни порез ни доприноси	Чланови 146 и 21а
ПРЕМИЈЕ за неживотно колективно осигурање од последица незгода, колективно осигурање за случај тежих болести и хируршких интервенција и колективно осигурање живота за случај смрти запосленог услед болести	Такве уплате немају карактер зараде по Закону о раду, па се не плаћају социјални доприноси	Укупан износ је неопорезив уколико послодавац плаћа за све запослене	Члан 146

Ревалоризација отплатних рата по основу уговора о откупу стана под 30. 6. 2022. године

Купљене станове власници могу да отплаћују у ратама, у складу са уговором. Отплатна рата одређује се дељењем износа уговорене цене стана са бројем месеци за које се дуг отплаћује. Међутим, једном одређен износ месечне рате отплате подлеже ревалоризацији у складу са још увек важећим чланом 23. Закона о становању („Сл. гласник РС” бр. 50/92... 99/2011). Наиме, иако је доношењем Закона о становању и одржавању зграда („Сл. гласник РС” бр. 104/2016) престао да важи Закон о становању, његов члан 23. остаје на снази без временског ограничења. Због тога се под 30. 6. 2022. године врши ревалоризација за продате станове по уговорима закљученим 19. 7. 1994. године, као и после тог датума, до 30. 6. 2022. године.

Ревалоризација отплатних рата по поменутих уговорима врши се два пута годишње, и то за шестомесечне периоде: јануар–јун и јул–децембар. Прва ревалоризација је 31. децембра текуће године за рате које се отплаћују од 1. јануара, а друга ревалоризација је 30. јуна текуће године за рате које теку од 1. јула текуће године.

Ревалоризација рата по уговорима закљученим 19. јула 1994. године и касније, у складу са чланом 23. ст. 2. Закона о становању, врши се:

- **према кретању потрошачких цена у Републици,**
- **а највише до висине раста просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици за обрачунски период (узима се мањи износ).**

Сагласно ставу 3. истог члана, ревалоризација рата под 30. 6. 2022. године врши се у зависности од месеца када је уговор о куповини стана закључен и мањег износа између раста потрошачких цена и раста просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици у обрачунском периоду, што је у датом случају период јануар–јун 2022. године, осим у случају када дође до пада зарада, када се не врши ревалоризација.

На основу објављених података Републичког завода за статистику у наредној табели дати су упоредни подаци о расту потрошачких цена у периоду јануар–јун 2022. године, као и подаци о расту зарада без пореза и доприноса у Републици за исти пе-

риод, на основу којих се ревалоризација рата врши применом коефицијента који је мањи:

Упоредни подаци о расту потрошачких цена и расту зарада без пореза и доприноса у Републици у периоду јануар–јун 2022. године:

Период	Коефицијенти од месеца закључења уговора до 31. 6. 2022. године	
	Према кретању потрошачких цена у Србији	Према расту просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици
1	2	3
До 31. 12. 2021.	0,073	-0,004
Јануар 2022.	0,064	0,048
Фебруар 2022.	0,053	0,053
Март 2022.	0,045	-0,004
Април 2022.	0,029	0,018
Мај 2022.	0,017	0,002
Јун 2022.	-	-

На основу наведених података ревалоризација рата за отплату станова на 30. јун 2022. године за уговоре закључене 19. јула 1994. године и после тог датума, а до 30. јуна 2022. године, врши се према увек мањим месечним коефицијентима, односно према следећим коефицијентима:

- за уговоре закључене до 31. 12. 2021. године	не врши се ревалоризација
- за уговоре закључене у јануару 2022. године	0,048
- за уговоре закључене у фебруару 2022. године	0,053
- за уговоре закључене у марту 2022. године	не врши се ревалоризација
- за уговоре закључене у априлу 2022. године	0,018
- за уговоре закључене у мају 2022. године	0,002
- за уговоре закључене у јуну 2022. године	не врши се ревалоризација

Са наведеним коефицијентима множи се стање дуга, а добијени износ сабира се са износом дуга, чиме се утврђује нови увећани износ укупног дуга

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!



ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ



Штампани часопис Lege Artis – Прописи у пракси: НЕЗАОБИЛАЗНИ ЧАСОПИС О ПРИМЕНИ ПРОПИСА



АКТУЕЛНА ТЕМА

РАЧУНОВОДСТВО

ПОРЕЗИ

БУЏЕТСКИ КОРИСНИЦИ

ЗАРАДЕ

ПОСЛОВНЕ ФИНАНСИЈЕ

СТАТИСТИКА